

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Magyar otthonoktató családok
vizsgálata blogok tematikus
elemzésével

Készítette:

Eggendorfer

Noémi Cecília

Témavezető:

dr. Kopp Erika

egyetemi adjunktus

2016

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	2
2. Az otthonoktatás kontextusa ma Magyarországon.....	4
3. Szakirodalmi áttekintés.....	9
3.1 Az otthonoktatás fogalma.....	10
3.2 Az otthonoktatás mint történeti jelenség.....	11
3.3 Az otthonoktatás mint mozgalom története.....	13
3.4 Otthonoktatás és tanulás: A modern otthonoktatási mozgalom tanuláértelmezése.....	14
3.5 Otthonoktatói attitűdök.....	16
3.6 Az otthonoktatással kapcsolatos tévhitek (misconceptions).....	17
3.7 Az otthonoktatás hazai helyzetére vonatkozó vizsgálatok.....	23
4. A kutatás bemutatása	26
4.1 A kutatás módszerei	27
4.2 Populáció és minta.....	29
4.3 A kódolás és elemzés folyamata.....	31
5. Eredmények.....	37
6. Következtetések.....	
7. Összegzés.....	50
 Felhasznált irodalom.....	52
Mellékletek.....	57

Bevezetés

Napjainkban egyre több szülő elégedetlen a közoktatás színvonalával. Alternatívákat keresnek, így sokan választanak gyermeküknek alternatív iskolát, és egyre nagyobb figyelem övezi a reformpedagógiákat is. Lehetséges, hogy az otthonoktatás is több család számára lenne ideális választás, mint amennyien egyáltalán ismerik.

Különösen aktuálissá teszi a téma kutatását az OECD titkárságának az a jelentése, mely a jövő iskolájának 5. scenáriójaként egy iskolátlanított társadalom képét festi le, ahol az iskola intézményét tanulói hálózatok váltják fel, s a társadalmat áthatja az intézményesített oktatással szembeni mély elégedetlenség. A scenárió leírásában külön felhívják a figyelmet az otthonoktatás folyamatos térnyerésére. (OECD, 2001, 93. o.)

Számos kutatás bizonyítja ma már -különösen az amerikai viszonyokat illetően-, hogy az otthonoktatott diákok nem maradnak el sem tanulmányi, sem szociális készségek terén társaiktól, sőt sok esetben megelőzik őket (ld. *Nelsen*, 1998; *Ray*, 1997; *Romanowsky*, 2006; *Rudner*, 1998). Mindezek tükrében miért ne kezdeményezhetnénk, hogy egyre több szülő megismerje az otthonoktatást, és ha saját családjára nézve megfelelőnek találja, otthon tanítsa gyermekét? Vagy esetleg vannak olyan feltáratlan veszélyek az otthonoktató családokra nézve, melyek miatt a bátorítás nem lenne egy szakmailag megfontolt lépés? Véleményem szerint fontos lenne, hogy pedagógiával foglalkozó szakemberek találkozzanak szakirodalommal a témában, és szakszerű segítséget tudjanak nyújtani a szülőknek. Magyarországon ugyan kevesen hallottak az otthonoktatásról, de egyre többen választják (ld. „Az otthonoktatás kontextusa ma Magyarországon” című fejezet). Úgy vélem, hogy a jövőben nagyobb figyelem fogja övezni a témát, s az otthonoktatást választók száma is növekedni fog, így szükség lesz olyan pedagógiával foglalkozó szakemberekre, akik tudományos igényű információt tudnak nyújtani a témával kapcsolatban.

Személyen motivációimmal kapcsolatban fontosnak tartom megemlíteni, hogy nézeteimet, értékeimet alapvetően meghatározza a zsidó-keresztény világnézet és kultúra, a Biblia által közvetített értékek. Ennek van jelentősége az otthonoktatásról való gondolkodásomra nézve is, hiszen úgy tekintek erre az oktatási formára, mint ami kiváló helyszíne lehet a családi vallási nevelésnek, a bibliai értékek átadásának, s a kutatásomban résztvevő családok egy része is részben ebből az okból választotta az otthon tanítást.

Dolgozatomban célom az otthonoktatás nemzetközi szakirodalmának rendszerező áttekintése, és a hazai viszonyokra vonatkozó szakirodalom teljeskörű bemutatása. Saját vizsgálatommal a hazai viszonyok mélyebb megismerését szeretném elősegíteni. Ennek a célnak elérése érdekében először a nemzetközi (amerikai) szakirodalom hozzáférhető írásait dolgoztam fel, majd a hazai szakirodalmat a teljesség igényével (beleértve a magyar, neveléstudománnyal foglalkozó felsőoktatási intézmények adatbázisait is), továbbá feltártam és összefoglaltam az otthonoktatás hazai kontextusát. Ezt a munkát követte kutatásom legfőbb része, melynek keretében Magyarországon élő otthonoktató édesanyák magyar nyelvű blogjait elemeztem. Populációnak a magyar nyelvű, Magyarországon élő otthonoktató édesanyákat tekintem. Mintámként három blog 118 bejegyzése került elemzésre, melyeket kézi szűréssel válogattam ki, s melynek folyamatát pontosan rögzítettem és a későbbiekben bemutatom. Az elemzéshez szempontjaimat a nemzetközi szakirodalom feltárása során nyert szempontok adták.

Remélem, hogy írásommal inspirálni fogom mindazokat, kik a hazai neveléstudományt az otthonoktatás magyarországi viszonyainak feltárásával kívánják gazdagítani!

Az otthonoktatás kontextusa ma Magyarországon

A következő sorokban az otthonoktatás mai hazai kontextusát kívánom bemutatni, elsősorban jogi szempontból.

Amikor az otthonoktatás jogi értelemben vett létjogosultságáról esik szó, elsőként az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 26. cikkének 3. pontjára érdemes hivatkozni, melyben az alábbi áll:

(3) „A szülőket elsőbbségi jog illeti meg a gyermekeiknek adandó nevelés megválasztásában.” (*Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata*, online)

A fenti paragrafus képezheti alapját a szabad iskolaválasztás rendszerének, s egyúttal a magántanuló státusz elnyerése lehetőségének is. Magyarországon az otthontanuló diákok magántanulóként képezik részét az iskolarendszernek. Magántanulónak nevezzük azt a tanulót, „aki az iskolával tanulói jogviszonyban áll, azonban a tanórai foglalkozások látogatása alól felmentették, és tanulmányi kötelezettségeinek teljesítésére egyénileg készül fel. A közoktatásról szóló törvény tette lehetővé 1933-ban, hogy az iskolai tanulmányokat magántanulóként is el lehessen végezni. A magántanuló az iskola által meghatározott időben, a nevelőtestület által meghatározott módon ad számot tudásáról.” (*Báthory-Falus*, 1997, 383. o.) A tudásról való számadás magánvizsga keretében történik. „A magánvizsgát abban az iskolában kell letenni, amelyik a tanulót nyilvántartásba vette. A magánvizsga fő okai ma nálunk: hosszas betegség, külföldi tartózkodás, de a törvény lehetővé teszi a magánvizsga letételét egyéb okok miatt is.” (*Báthory-Falus*, 1997, 383. o.)

Hazánkban nem kötelező a mindennapos iskolába járás, a tanulók tankötelezettséggel rendelkeznek. A tankötelezettség „az állam törvényben meghatározott és más jogszabályokban részletezett intézkedése, amelynek értelmében a fiatal nemzedék bizonyos korhatárokon belül jogkövetkezmények terhe mellett köteles iskolába járni. A tankötelezettséget iskolába járással vagy a –szülők kívánságára- magántanulóként teljesítheti a tanuló.” (*Báthory-Falus*, 1997, 464. o.) „Az általános iskola köteles felvenni, átvenni azt a tanköteles tanulót, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a körzetében található.” (*Oktatási Jogok Biztosának Hivatala*, online)

A tankötelezettségre, továbbá a magántanulói státuszra vonatkozóan a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről hatályos jelenleg, ezeknek vonatkozó részeit közlöm az alábbiakban.

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről:

„(5) A tankötelezettség iskolába járással, vagy ha az a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából nem hátrányos, a szülő kérelmére magántanulóként teljesíthető.

(6) Ha az iskola igazgatójának megítélése szerint a tanulónak hátrányos, hogy tankötelezettségének magántanulóként tegyen eleget, vagy az így elkezdett tanulmányok eredményes folytatására vagy befejezésére nem lehet számítani, köteles erről értesíteni a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivatalt, amely a gyámhatóság és a gyermekjóléti szolgálat véleményének kikérése után dönt arról, hogy a tanuló milyen módon teljesítse tankötelezettségét. Hátrányos helyzetű tanuló esetén az iskola igazgatójának döntéséhez be kell szereznie a gyermekjóléti szolgálat véleményét.”

(2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről, online)

Az otthonoktatást tudatosan választó családok esetében az általános gyakorlat a következő: A otthonoktatást választó szülő megkeresi a választott iskolát, majd kérelmezi a magántanulói státusz elnyerését. Önmagában ez a lépés sok esetben nehézséget jelenthet, mivel az iskolák gyakran nem szívesen fogadnak magántanulókat (ami nem törvényes lehetőség abban az esetben, ha az iskola a „kötelező felvételt biztosító iskola”, ahogy korábban ezt említettem). Ennek az elsődleges oka, hogy a magántanulókkal való foglalkozás többletmunkát jelent az intézmény munkatársainak, az osztályok összlétszámába beletartoznak, viszont állami normatív finanszírozás nem jár utánuk. A státusz elnyeréséről az igazgató dönt, döntése előtt olykor kikéri a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság és – a gyermekvédelmi szakellátásban lévő gyermek esetében – a gyermekvédelmi gyám szakvéleményét is. A www.otthonoktatas.info weboldal értesülései alapján a státuszt elnyerő tanulók általában negyedévente tesznek magánvizsgát. (2016)

A magántanulókat 2011-től négyféle kategóriába sorolják, melyek az alábbiak:

1. saját döntés alapján (tanköteles koron túli)
2. szakértői és rehabilitációs bizottsági javaslat alapján (testi, érzékszervi fogyatékos, vagy értelmi fogyatékos, vagy egyéb fogyatékos)

3. szakorvosi javaslat alapján

4. *a szülők kérésére magántanuló (Hevér, 2012)*

A szülői kérésre magántanulók számát minden évben rögzíti az Oktatási Hivatal, azonban ez vélhetően kevéssé tükrözi az otthonoktatást tudatosan vállaló és folytató családokban tanuló diákok számát. (Hevér, 2012; Ó-Nagy, 2001) 2014-ben az oktatásért felelős miniszter elrendelésére az Oktatási Hivatal országos jelentést készített a magántanulók hazai helyzetéről. (Oktatási Hivatal, 2014) A szakmai ellenőrzés négy területen gyűjtött információt, melyek az alábbiak: (1) az eljárás jogszerűsége, (2) a tanulmányok teljesítése, (3) a magántanulók jellemzői, és (4) a magántanulóvá nyilvánítási kérelem indokai.

A jelentésből kiderül, hogy 2015. január 1-jei állapot szerint Magyarországon 1778 iskolában 8217 magántanuló van. A jelentésnek az otthonoktatási mozgalommal kapcsolatban legrelevánsabb része a magántanulóvá nyilvánítási kérelem indokai, melyek az alábbiak: (1) családi körülmények, (2) egészségi állapot, (3) életkor, (4) életvitelszerű tartózkodás külföldön, (5) iskolába járási közlekedési nehézségek, (6) magatartászavar, (7) sport/művészeti elfoglaltság, (8) szociális körülmények, (9) tanuló munkavállalása, (10) tanulói jogviszonnyal rendelkezik más iskolában.

Az otthonoktatást tudatosan választó családok minimális mértékben jelennek meg a jelentésben. A családi körülmények indokként megjelölők között azonosítható volt egy csoport, melyet a jelentés „A szülők nevelési elvei” névvel illet. A csoport leírása a következő (mely leírás idézett indoklásokat is tartalmaz):

„A szülők gyermekük nevelését, oktatását – pedagógiai elvekre, lelkiismereti okokra hivatkozva – mindennapos iskolába járás nélkül, a családban kívánják megoldani, így gyermekük tankötelezettségének magántanulóként tud eleget tenni.

„A szülő óvja a gyermekeit a veszélyektől, otthon látja őket biztonságban.”

„Családi nevelésről alkotott egyéni látásmód, vallási meggyőződés miatt nem igénylik a tanuló felkészítését.”

„Általános iskolánk pedagógiai programja szerint szeretné taníttatni gyermekét, de fizikailag a közlekedést nem tudja megoldani.”

„A család egyéni módszerek szerint neveli a tehetséges gyermeket, fejlődési üteme eltérő kortársaitól, és egészségügyi problémái is vannak.”

„A gyermekem számára a mai világban a legbiztosabbnak azt látjuk, ha minél tovább a család védelmét élvezi. az otthoni környezet lehetővé teszi az otthontanulást, mivel az egyik szülő folyamatosan otthon van a gyerekekkel, így részére biztosíthatók a nyugodt tanulási körülmények. A gyermek számadását felkészültségéről, tanulmányi előmeneteléről az iskola által meghatározott helyen és időpontban lehetővé tesszük.

„A szülő rendezett családi körülményeket biztosít gyermeke számára. A szülők úgy gondolják, hogy gyermekük számára az általuk biztosított körülmények és az iskolával való együttműködés keretében a gyermek előrehaladása számukra megfelelő módon biztosított.”

„A tanuló határozott elképzelése a tanulásával kapcsolatosan (otthon egyénileg), valamint a szülő által is támogatott kérelem miatt magántanulói státusz engedélyezett.” (*Oktatási Hivatal*, 2014, 23. o.) Továbbá a 28. oldalon, a „közlekedési nehézségek” indok kifejtése alatt található az alábbi rész: „Arra is találunk példát, hogy a szülők olyan lakóhelyüktől távol eső iskolát választottak gyermekük számára, ahol tankötelezettségét csak magántanulóként tudja teljesíteni.”. Ez arra enged következtetni, hogy egyes családok az otthonoktatást választva úgy „harcolják ki” maguknak a magántanulóságot, hogy szándékosan messzire íratják be iskolába gyermeküket. Sajnálatos módon a jelentésből nem következtethető ki az otthonoktatást tudatosan választó családok száma¹.

A modern otthonoktatási mozgalom Magyarországon erősödő tendenciát mutat. Szőke Imre, aki maga is otthon tanította gyermekeit, s 15 évvel ezelőtt létre hozott egy informális otthonoktatói szerveződést Magyarországon, megkeresésemre elmondta, hogy becslései szerint 1000-1200 otthonoktató család lehet ma hazánkban, s hogy a közeljövőben tervezik egy egyesület bejegyzését, mely formális kereteket adna az otthonoktatási mozgalomnak.

Végül a magántanulóság egy problémás területére szeretném felhívni a figyelmet. A kérelemre magántanulók 26%-a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a magántanulók között 14,53%, a teljes tanulónépességben 7,83%. A korábban hivatkozott jelentésből kiderül, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók a kérelemre magántanulók körében jelentősen felülreprezentáltak. Sajnálatos módon mára országszerte, de különösen kisebb falvakban általános gyakorlattá vált, hogy az iskola és a szülő közös megegyezésére magántanulóvá nyilvánítják azokat a tanulókat, akik még tanköteles korúak, de az intézmény

¹ Az Oktatási Hivatal megkeresésemre azt válaszolta, hogy nem áll módjában a publikusan elérhető információt túl információt szolgáltatni. Kérésem arra irányult, hogy a családi körülményeket indokként megjelölők közötti megoszlást közöljék, hogy ezáltal kiderülhessen „A szülők nevelési elvei” alkategóriába tartozók száma.

„problémásnak” minősíti őket. (Hevér, 2012; Ó-Nagy, 2001) Emiatt a gyakorlat miatt igyekeznek szigorítani a magántanulóvá nyilvánítás szabályozásán, mely igen indokoltnak tűnik. Azonban úgy gondolom, hogy ezzel a szigorítással az otthonoktatást tudatosan választó családok helyzetét is megnehezítik, mégpedig indokolatlanul. A fentieket figyelembe véve, véleményem szerint jogi értelemben érdemes lenne más magántanulóktól eltérően kezelni az otthonoktatást tudatosan választó családokat.

A fentieket összegezve megállapíthatjuk, hogy Magyarországon törvényi lehetőség van az otthonoktatásra, mivel tankötelezettség, s nem iskolakötelezettség áll fenn, ugyanakkor az otthonoktatás gyakorlati megvalósítása gyakran nehézségekbe ütközik a társadalomban és intézményekben jelenlévő számos félreértés, s tájékozatlanság miatt. A jelenség viszonylag kevésbé szabályozott, viszonylag kevés adat áll rendelkezésre, arról hogy kik is a magántanulók, s ezek is nehezen hozzáférhetőek.

Szakirodalmi áttekintés

Az alábbiakban összefoglalom, hogy milyen szempontok alapján válogattam a szakirodalomban, majd bemutatom a szakirodalmi áttekintés felépítését.

Az otthonoktatás nemzetközi helyzetére vonatkozó szakirodalomban való elmélyedésemre legnagyobb hatással a hozzáférhetőség kérdése volt. Alapvetően azokkal a szövegekkel tudtam dolgozni, melyek elérhetőek voltak az OPKM-ben, vagy pedig egy online adatbázisban, melyhez volt hozzáférésem (*EBSCO, Tanfonline*). A talált szakirodalmak közül kizárólag azokat nem használtam fel, melyek rendkívül specifikusak voltak, például az afrikai—amerikai gyermekek otthonoktatása, vagy -értelemszerűen-, amelyek már felhasznált, redundáns információval szolgáltak csak. Dolgozatomban legfőképp az Amerikai Egyesült Államokban készült statisztikákat, példákat mutatok be, mivel ott készültek leginkább erre a kérdésre vonatkozó vizsgálatok és ott igen magas arányaiban nézve az otthontanuló diákok száma (*Ray, 1999*).

Az otthonoktatás hazai helyzetére vonatkozó szakirodalmat illetően teljes feltárást törekedtem. Igyekeztem minden releváns, tudományos igényességgel készült munkát felhasználni dolgozatomban.

A továbbiakban bemutatom a szakirodalmi áttekintés felépítését. Az első alfejezetben az otthonoktatás definiálásával foglalkozom, felsorakoztatva az angol és magyar nyelvű szinonimákat, hasonló értelmű kifejezéseket is. Később az otthonoktatás jogi helyzetét vizsgálom, majd pedig történeti szempontból közelítem meg a kérdést, nagy hangsúlyt fektetve a modern otthonoktatási mozgalom kezdetére, fejlődésére. Mindezek után az otthonoktatást érintő, leggyakrabban vizsgált témákat, tévhiteket járom körbe, ezzel összegezve a nemzetközi szakirodalomban foglaltakat. Végül a hazai otthonoktató családokra vonatkozó kutatásokat foglalom össze.

Az alábbi *I. számú táblázatban* számokkal mutatom be a feldolgozott szakirodalmakat:

Szakirodalom vagy lelőhely típusa	Szakirodalom vagy lelőhely mennyisége
Feldolgozott nemzetközi publikációk száma	9
Feldolgozott magyar felsőoktatási intézmények könyvtári adatbázisának száma	17
Feldolgozott magyar publikációk száma	13

Feldolgozott magyar szakdolgozatok, diplomamunkák száma	6
---	---

I.sz. táblázat: A feldolgozott szakirodalmak és lelőhelyek típusai és száma

Az otthonoktatás fogalma

Az otthonoktatás az oktatás olyan formája, ahol a gyermek nem az állami vagy magániskola óráit látogatja, hanem otthon (múzeumban, természetben, városban) tanul. (*Basham*, 2001)

Az oktatás a család keretein belül történik, és a tanítást végző szülők felelősséget vállalnak a gyermek tanításáért, fejlesztéséért, neveléséért. Sok esetben a speciális tárgyakat (idegen nyelv, zene, művészet) a szülők által választott magántanárok tanítják. (*Benyovszky*, 2013, online)

Az otthonoktatással kapcsolatban publikált mind nemzetközi, mind hazai szakirodalomban számos alkalommal tapasztalni, hogy ugyanarra a jelenségre különböző kifejezéseket használnak. Magyar nyelven leginkább használt kifejezés olvasmányaim alapján az otthonoktatás vagy otthontanítás, vagy ahogyan *Berényi Eszter* nevezi cikkében (*Berényi*, 2002): családi iskolázás (ezt a kifejezést csupán Berényi Eszternél olvastam). A nemzetközi szakirodalomban az alábbi kifejezéseket terjedtek el: home schooling vagy homeschooling, unschooling, home-based education, education otherwise.

Az otthonoktatás mint történeti jelenség

Az otthonoktatás az oktatás eredeti, természetes formája, a pedagógiai irodalom a kezdetektől fogva elsősorban a szülők számára megfogalmazott oktatási javaslatokra, alapelvekre épül. Ezekből az alapelvekből merítenek máig is az otthonoktatásra vonatkozó szakirodalmak. A társadalom összetettebbé válásával jelenik meg az intézményes oktatás, Európában pedig a felvilágosodástól kezdődik meg az a folyamat, mely az intézményes oktatás általánossá válásához és folyamatos expanziójához vezet. Ennek okai: hit az oktatásban, mint társadalomformáló erőben, továbbá a gazdasági fejlődés követelményei és a szaktudás szükségessége. (Mészáros, Németh és Pukánszky, 2004)

A XIV. és XVII. század között már jellemzővé váltak az intézményesített versus otthoni tanítás viták. Házitanítók tanítottak előkelő családoknál, azonban ezzel a gyakorlattal nem mindenki értett egyet. *Rotterdami Erasmus* vallotta, hogy a szülők felelőssége másra át nem ruházható, azonban kárhoztatta azokat, akik gyerekeiket rosszul megválasztott házitanítókra bízták. Az intézményes nevelés hívének vallotta magát. (Mészáros, Németh és Pukánszky 2004) Másfél évszázaddal később *Johannes Amos Comenius* hasonló nézetet képviselt:

“Minthogy egyrészt megnőtt az emberek sokasága, másrészt az emberi foglalkozások száma, így csak gyéren akadnak olyanok, akik értenek a gyermekneveléshez, és képesek arra, hogy elég időt szánjanak rá, már előbb rájöttek arra, hogy több gyermek együttes nevelését olyan válogatott személyekre bízzák, akik kiválnak tárgyi tudásukkal és mély erkölcsiségükkel.” (Mészáros, Németh és Pukánszky, 2003, 83.o.)

A XVII. században egyre nagyobb tudatossággal ügyeltek a gyermekek önálló életre való felkészítésére, s ezt a szerepet fokozatosan átvette az iskola, ugyanakkor az otthoni körben való tanulás támogatói szintén jelen voltak. Erasmus-szal és Comenius-szal szemben az empirizmus jeles korai képviselője, *John Locke* a magánnevelés híve. Elismeri a nyilvános iskoláztatás előnyeit, különös figyelmet fordítva a szocializáció kérdésére, ugyanakkor az arisztokrata gyermekek számára házitanító fogadását ajánlja. *Jean-Jacques Rousseau* “Emil avagy a nevelésről” című könyvében (Rousseau, 1997) a magánnevelő szerepét ölti magára, továbbá “negatív nevelésével” inspirálta az otthontanulás egyik legnépszerűbb formáját, az ún. unschoolingot (nem-nevelés). Jelentős részben Rousseau hatására, a jómódú családok közül egyre többen részesítették előnyben a magánúton való nevelést, a kor nevelésről elmélkedő írói is -mint például *Richard Edgeworth* és *William Cobett*-, is arra biztatták a

szülőket, hogy egészen az egyetem megkezdéséig taníttassák otthon gyermekeiket. Ekkoriban jelentek meg vélhetően az első otthontanulói társulások, klubok: az otthon nevelt gyermekek időről időre összegyűltek, és a kis csoportos közösen tanultak, játszottak. Azonban a házi nevelés nem bizonyult minden esetben kielégítőnek: némely szülő közönyösen, mások a nevelés feladatainak túlzott leegyszerűsítésével (olvasás megtanítása, fájdalom elviselése, lelki felkészülés a halálra) álltak ehhez a nem egyszerű feladathoz, s így kudarcaik hatására egy idő után fel is adták álláspontjukat, elismerve azt a mai tudásunk és a mai állapotokra vonatkozóan vélhetően nem igaz állítást, miszerint a családi ház nem képes maradéktalanul ellátni a gyerekek oktatásának és nevelésének sokrétű feladatát. . (Mészáros, Németh és Pukánszky 2004) Ezt az felfogást képviselte a francia filozófus, *Claude Adrien Helvetius* is. Mindezek ellenére a történelem további szakaszaiban is folyamatosan fellelhetők voltak olyan tehetősebb családok, akik magántanítót fogadtak gyermekeik mellé, s számos jelentős pedagógiai gondolkodó kezdte el pedagógiai pályafutását magántanítóként (ilyen gondolkodó volt például *Johann Friedrich Herbart* is). (Mészáros, Németh és Pukánszky , 2004)

Az otthonoktatás során legtöbbször alkalmazott módszerek és irányzatok létrejötté szorosan kötődik *John Dewey* nézeteihez az életre való felkészítésről, továbbá a teljes XX. században zajló reformpedagógiai mozgalomhoz. A különböző irányzatokat különböző pedagógiai gondolkozók inspirálták, a reformpedagógia legfőbb szereplői közül többek között *Maria Montessori* és *Rudolf Steiner*.

A XX. század a reformpedagógia elterjedésével, továbbá a közoktatással szembeni egyre terjedő általános elégedetlenséggel elhozta az otthonoktatás új korszakát és egyben egy új dimenziót: a modern otthonoktatási mozgalom kezdetét.

Az otthonoktatás mint mozgalom története

Az otthonoktatás modern felfogása, azaz az a típusú oktatás, amikor kizárólag vagy döntő többségben a szülők tanítják a gyerekeiket otthon, s ezt a feladatot nem kényszerből -más lehetőség nem lévén-, hanem tudatosan vállalják, az 1960-as években kezdett kibontakozni. A mozgalom kezdete leginkább a tanár, író és humanista gondolkozó *John Holt* (1923-1985) nevéhez köthető. John Holt népszerű könyveiben a *“How children fail”* és a *“How children learn”* címmel nagyobb fokú szülői autonómiát szorgalmazott, s később az otthonoktatási mozgalom egyik legbefolyásosabb vezetőjévé vált. Ugyanebben az időben az 1960-as évek “hippijei” kommunákban élve szintén elgondolkoztak arról, hogy gyermekeik oktatását-nevelését érdemesebb lenne nagyobb mértékben a kezükbe venni. (Taylor-Hugh, 2010)

Ahogy John Holt könyve kezdett egyre népszerűbbé válni, egy újabb könyv is megjelent az amerikai oktatási rendszer sikertelenségéről: *Ivan Illich* filozófus műve, a *“Deschooling Society”* (1971). “Az iskolák arra hamis hipotézisre épülnek, hogy a tanulás a tanterv alapján történő tanítás eredménye.” (Illich, 1970, 127.o.) - hirdette Illich, tanaival megerősítve a szabadabb oktatási munkát végző otthonoktató szülőket. (Drenowsky és Cohen, 2012)

Az otthonoktatás illegálisan működött az Amerikai Egyesült Államok területén egészen 1993-ig, amikorra az összes államban legálissá vált. Az 1970-es években megkezdődtek az otthonoktatással kapcsolatos tudományos kutatások is, ezeket *Raymond* és *Dorothy Moore* házaspár kutatásai alapozták meg. Ahogy a köztudatba is bekerült az otthontanuló diákok akadémiai sikere, egyre többen kezdtek el érdeklődni az otthonoktatás iránt. (Taylor-Hugh, 2010)

A National Home Education Research Institute (online) állítása alapján a az Amerikai Egyesült Államokban az iskolaköteles gyermekek 2%-a (több mint kétmillió gyermek) családja választja az otthonoktatást. Az oktatásnak e formája ma már számos országban elterjedt, a törvénykezési gyakorlat azonban eltérő: Ausztrália, Belgium, Dánia, Finnország, Franciaország, Írország, Olaszország, Kanada, Luxemburg, Norvégia, Portugália, Svédország, Svájc, Új-Zéland, Ausztria és az Egyesült Királyság jogszabályai már lehetővé teszik a gyermekek otthoni oktatását, míg Spanyolország, Hollandia, Görögország és Németország csak egyéni esetekben engedélyezi, egyébként jogszabályilag tiltja ezt a gyakorlatot. (Mihály, 2006)

Otthonoktatás és tanulás: A modern otthonoktatási mozgalom tanulásértelmezése

A modern otthonoktatási mozgalom tanulásértelmezése vonatkozásában merít a cselekvés pedagógiájából (a reformpedagógiából általában), a konstruktivista pedagógiából, és az önszabályozó tanulás elméletéből és gyakorlatából. Ezeket a pedagógiai elképzeléseket mutatom be a következő sorokban.

A 19. és 20. század fordulóján következett be a “harmadik didaktika” megszületése, a cselekvés pedagógiájának megjelenése és a reformpedagógiák megszületése. Az ebben a szellemben gondolkodók a gyermekre mint önállóan cselekedni képes lényre tekintenek, s vallják, hogy a gyermek tanulása nem passzív befogadás, a tanulási folyamat és a világgal történő ismerkedés a tevékenységen, cselekvésen, aktivitáson keresztül történik. A tanuló önállóan fedezze fel az ismereteket, kutasson, kísérletezzon, tegyen megfigyeléseket és vonja le a következtetéseket. (Falus, 2003)

Az otthonoktató családok eltérő módszerekkel dolgoznak. A leggyakoribb módszerek a következők: (1) “unschooling”, (2) “klasszikus oktatás” (“classical education”), “Charlotte Mason módszer”, (4) “hagyományos otthoni iskola” (“traditional school-at-home”), (5) “kooperatív iskoláztatás” (“cooperative schooling”), (6) “számítógép alapú otthoni oktatás” (“computer-based home education”). (Taylor-Hugh, 2010) A módszerek egy-egy család esetében gyakran keverednek egymással, a szülők és gyerekek a számukra tetsző elemeket vegyítik. Szívesen oktatnak otthon Maria Montessori és Rudolf Steiner elvei alapján is. (*Montessori Homeschooling* és *Waldorf Homeschooling* honlapok). Az eddig felsorolt módszerek többségében alapvető elem a gyermekek cselekedtetése, önálló cselekvésre buzdítása.

Következő fontos pedagógia az otthonoktatás és tanulás témájában a konstruktivista pedagógia, mely a tanulásra nem mint a tudás transzportálására tekint, hanem “a tudás konstruálásában, vagyis (a tanulás) egy alapvetően aktív folyamatnak tartja, amelyben a leglényegesebb mozzanat, hogy a tanuló ember meglévő és rendszerekbe szervezett ismeretei segítségével értelmezi az új információt”. (Falus, 2010, 121. o.) Ebben a paradigmában alapvető jelentősége van az előzetes ismereteknek, s ezáltal annak is, hogy a gyermek oktatója jól ismerje a gyermek személyiségét, érdeklődését, igényeit, valamint belső képeit, ismeretstruktúráit. (Falus, 2010) Ez a követelmény könnyebben megvalósulhat otthonoktatás

keretében, mint iskolai keretek között, hiszen egy “pedagógusra” 20-30 diák helyett csupán saját gyermekeire szükséges odafigyelnie.

“Ha igaz, hogy a tanulásban alapvető szerepet játszik a gyermek önálló cselekvése, illetve, hogy a tanulás személyes konstrukciók kiépítése, akkor a folyamat csak nagyon differenciáltan mehet végbe, az egyes gyerekek más és más szinten állhatnak releváns kognitív struktúráikat, képességeik fejlettségét tekintve, mást és mást igényelhetnek a tanítás folyamatában, s az értékelési folyamatok is mást és mást jelentenek számukra.” (Falus, 2003, 127. o.) A differenciálásra szintén -a már fentebb említett ok miatt-, több lehetőség nyílik az otthonoktatás keretein belül, s a tanulás életszerűsége is jobban biztosított.

Sosem volt még annyira aktuális az élethosszig tartó tanulás fontosságát hangsúlyozni, mint napjainkban, ennek az igénynek a megteremtéséhez pedig elengedhetetlen az önszabályozó tanulás kialakítása, melyet harmadik elemként említenék meg. Önszabályozó tanulásról akkor beszélhetünk, ha egy személy saját maga számára állít fel tanulási célokat, önmaga tervezi tanulási tevékenységét, önmagát motiválja és tevékenységét kontrollálja. (Falus, 2003) Az otthonoktatott diákokat gyakran bátorítják szüleik az önálló és önszabályozó tanulásra már kisiskolás kortól, erre látunk majd példát saját kutatási eredményeimnél is.

Otthonoktatói attitűdök

Az otthonoktató családok igen különböző okokból döntenek emellett a tanulási forma mellett, s nagyon különböző ideológiai, akadémiai, és pedagógiai háttérrel rendelkeznek. *Jane Van Galen* 1991-ben két fő kategóriába sorolta az otthonoktató családokat, ezek az “ideológiai” és “pedagógiai” kategóriák. Az ideológiai kategóriába azok a szülők sorolhatóak, akik vallási indokból nem járatják gyermekeiket iskolába, többnyire politikailag konzervatív nézeteket vallanak és keresztények. Az “ideológusok” legfőbb célja, hogy az otthonoktatás keretein belül át tudják adni gyermekeiknek vallásukhoz kötődő nézeteiket, értékrendjüket és világnézetüket. Általában hagyományos tankönyvekkel és munkafüzetekkel dolgoznak, szívesebben vesznek részt sztetenderdizált teszteken, s komolyabban veszik az évvégi eredményeket, mint a pedagógiai kategóriába tartozók. (*Taylor-Hugh*, 2010)

A pedagógiai kategóriába a közoktatással, vagy akár az egész iskolarendszerrel, annak módszereivel, eredményességével elégedetlen szülők tartoznak. A “pedagógusok” *John Holt* tanain “nőnek fel”, s sok esetben maguk is pedagógusok, neveléstudományi szakemberek vagy személyes érdeklődésből kutattak oktatási módszerek után. Szívesen gyakorolják az “unschooling” módszert, azaz gyermekük természetes érdeklődése, kíváncsisága alapján szervezik a tananyagot, a tanulást. Politikai szempontból általában liberálisak, és többféle tanulási formát is szívesen kipróbálnak. (*Taylor-Hugh*, 2010)

Ed Collom 2005-ben megállapítja, hogy az otthonoktatás szélesebb körben való elterjedésével már legalább négy kategóriát kell elkülönítenünk, melyek az alábbiak: (1) ideológiai, (2) pedagógiai, (3) közoktatással szembeni általános elégedetlenség, (4) családhoz kötődő okok, például egészségügyi gond vagy sajátos nevelési igény. Napjainkban egyre növekvő számban vannak jelen azok a családok, akik az otthonoktatást annak akadémiai, tanulmányi eredményessége miatt választják. (*Taylor-Hugh*, 2010) *David Carlson* nyelvészprofesszor arra hívja fel a figyelmet, hogy az otthonoktatás kiváló módszere lehet a kétnyelvű nevelésnek is. (*Carlson*, 2009)

Az otthonoktatással kapcsolatos tévhitek (misconceptions)

Az otthonoktatás folyamatos elterjedéséhez és növekedéséhez jelentős mértékben hozzájárulnak azon tudományos publikációk, melyek az otthonoktatás előnyeire hívják fel a figyelmet, s kutatásokkal alá is támasztják ezeket. Sajnálatos módon a köztudatban ezek ellenére is számos tévhit él ezzel az oktatási formával kapcsolatban. Dolgozatom következő részében ezeket a tévhiteket és cáfolatukat mutatom be. Két tévhitet Michael H. Romanowsky „Revisiting the Common Myths about Homeschooling” című publikációja alapján fogalmaztam meg. (Romanowsky, 2006), további egy tévhitet pedig magam fogalmaztam meg személyes tapasztalataim, egy 2014 februárjában Budapesten tartott országos otthonoktató találkozón való részvételem, magyar emberekkel való beszélgetéseim és olvasmányaim alapján.

A Romanowsky cikke alapján megfogalmazott tévhitek az alábbiak:

1. tévhit: Az otthontanuló diákok nem tudnak megfelelően szocializálódni, és nem lesznek jó állampolgárok.
2. tévhit: A legtöbb család csak vallási okból tanítja otthon gyermekeit.

A személyes tapasztalataim alapján megfogalmazott tévhit az alábbi:

3. tévhit: Az otthontanuló diákok tanulmányi eredményei gyengébbek, mint iskolába járó kortársaiké, s nem tudnak felvételt nyerni felsőoktatási intézményekbe.

A tévhitek és cáfolatuk bemutatását úgy végzem, hogy a tévhit megnevezése után rövid leírást adok az általános vélekedésről, majd a kutatási adatokkal alátámasztott valóságot írom le.

1.tévhit: Az otthontanuló diákok nem tudnak megfelelően szocializálódni, és nem lesznek jó állampolgárok.

A szocializáció „a társadalomba való beilleszkedés folyamata, amely során az egyén megtanulja megismerni önmagát és a környezetét, elsajátítja az együttélés szabályait, a lehetséges és elvárt viselkedésmódokat.” (Bagdy, 1986, 11. o.) „Széles körben elfogadott álláspont; hogy az iskola a szocializáció egyik legfontosabb intézménye, bár az elmúlt évtizedekben viták keresztüztüzebe került: ezek tárgya részben a szülők, illetve az iskola kompetenciájának határai...” (Báthory-Falus, 1997, 397. o.) Azzal kapcsolatban azonban nincs vita, hogy az elsődleges szocializáció színtere a család.

A család „nemcsak időben elsődleges közössége az egyénnek, de az itt tanultak egy életen át elkísérik, és meghatározó jelentőségűek további életútja folyamán. A családi szocializáció során kialakított érték-és viselkedésminták, szokások, hagyományok meghatározzák a későbbi személyiségformáló hatások befogadásának módját és mértékét. (...) A családok életfeltételeiknek és normarendszerüknek megfelelően ösztönzik vagy korlátozzák a felnövekvő egyén szükségleteit és törekvéseit, tehát befolyásolják azt is, hogy milyen célokat tűz maga elé. „(Báthory-Falus, 1997, 398. o.) Az otthonoktatás során ez a fajta szocializáció folytatódik napi szinten, jóval nagyobb mértékben, mint az iskolába járó gyerekeknél.

Az általános vélekedés:

Az elmúlt három évben számtalan emberrel beszélgettem az otthonoktatásról. Hallgatókkal, szülőkkel, pedagógusokkal, emberekkel a társadalom minden szegmenséből. Amikor beszélgetésünk során partnerem kétségeit fejezte ki, alighanem ez a tévhit került elő leghamarabb és legmarkánsabban: Az otthonoktatott diákok számára nem biztosítható a megfelelő szocializáció. Nem fognak tudni beilleszkedni, ki fogja őket vetni a társadalom. Ez a tévhit abból a téves feltevésből fakad, hogy az otthonoktatott diákok délelőtt 9 óráig alszanak, majd leülnek édesanyjukkal a konyhaasztalhoz, és délután 16 óráig tanulnak, később televíziót néznek, stb., de ki nem mozdulnak az otthonukból. Szociálisan furcsán viselkednek, alapvető szociális készségeknek nincsenek birtokában, s nehézségeik támadnak, ha másokkal kell együttműködniük. (Romanowsky, 2006)

A valóság:

A tapasztalat azt mutatja, hogy az otthonoktató családok nagy figyelmet fordítanak arra, hogy gyermekük szocializációjában ne szenvedjen hiányt. Az átlagos otthontanuló gyermek 5.2 tevékenységnek aktív részese házon kívül, ilyenek például a sportklubok, művészeti körök, önkéntesség, vagy éppen a cserkészlet. (Ray, 1997; idézi Romanowsky, 2006) Az otthonoktatást támogatók gyakran érvelnek azzal, hogy a megfelelő szocializációhoz nincsen szükség arra, hogy 23-30 kortársával legyen nap mint nap a gyermek, tökéletes színtér az élet is, mely lehetőséget biztosít különböző korú és társadalmi státuszú emberekkel való folyamatos kapcsolattartásra. Nelsen hangsúlyozza, hogy az otthontanuló diákok éppen hogy több s többféle megfelelő szocializációt elősegítő helyzetben vesznek részt, mint iskolába járó társaik. (Nelsen, 1998; Romanowsky, 2006)

A 2000-es évek elején megjelent az a dilemma, hogy vajon jó állampolgárok lesznek-e az otthonoktatott diákokból. (Romanowsky, 2006) Dr. Brian Ray 2003-ban publikált kutatásában 7300 olyan felnőttet vizsgált, akiket legalább hét évig otthon oktattak szüleik. (Ray, 2003) Azt találta, hogy az otthonoktatás olyan sikeres felnőtteket nevel, akik aktívan szerepet vállalnak közösségeikben, és az oktatást értéknek tartják maguk és gyermekeik számára is. 71%-uk vesz részt folyamatos közösséget szolgáló tevékenységben, az iskolába járt hasonló korú felnőttek körében ez a szám 37%. 88%-uk tagja egy szervezetnek, például szakmai szervezet vagy vallási közösség, gyülekezet), ez az amerikai felnőttek 50%-ára igaz. Gyakrabban szavaznak, írnak alá petíciókat és adományoznak közösségi célokra. Albert Cheng egy keresztény egyetemen empirikusan vizsgálódva támasztotta alá, hogy a korábban otthonoktatott diákok politikai értelemben toleránsabbak iskolába járt társaikhoz képest. (Cheng, 2014) Összefoglalva, az otthonoktatott diákok jobb állampolgárnak bizonyulnak az átlagos népességhez viszonyítva.

Knowles (1991; idézi Romanowsky, 2006) olyan felnőttek munkavállalását vizsgálta, akiknek szülei gyermekük otthonoktatását ideológiai vagy földrajzi izoláltság miatt választották. A kutatásban részt vevők közül egyetlen munkanélküli vagy segélyből élő. Kétharmaduk vállalkozó, továbbá 94%-uk nyilatkozott úgy, hogy az otthonoktatás segítette abban, hogy önálló felnőtté válhasson, s 79%-uk úgy gondolja, hogy az otthonoktatás segítette abban, hogy megtanuljon a társadalom eltérő rétegeihez tartozó emberekkel kommunikálni. Nyilvánvalóan, amennyiben egy család úgy kívánja, távol tudja tartani gyermekét családon

kívüli emberektől, ez a veszély azonban az otthonoktató családok megfelelő felügyelete mellett jelentősen csökkenthető.

2. tévhit: A legtöbb család csak vallási okból tanítja otthon gyermekeit

Az általános vélekedés:

Az Amerikai Egyesült Államokban általános tévképzetként jelenik meg a társadalomban az otthonoktatott diák azon sztereotipizált képe, kit konzervatív keresztény szülei azért tanítanak otthon, hogy a keresztény értékeket neki átadják, s megvédjék gyermeküket a világtól. (Romanowsky, 2006)

A valóság:

Christopher J. Klicka (2008) szerint az otthonoktatás legnagyobb előnye a lelki életben jelenik meg. Amerikában az otthonoktató családokon belül jelentős azoknak aránya, akik arra tanítják gyermekeiket, hogy a legfontosabb az Isten Igéje szerinti élet. Az állami iskolákban a bibliai alapú nevelésre egyáltalán nem helyeznek hangsúlyt, ezt számos szülő sérelmezi. A Szentírás parancsa, hogy a szülők minden nap beszéljenek gyermekeikkel Isten Igéjéről, ez az otthonoktatás keretein belül meg tud valósulni. Mivel sok anya és apa elősegíti, hogy gyermekében szilárd keresztény jellem alakuljon ki, ezek a gyerekek szilárd erkölcsi nevelést is kapnak. (Klicka, 2008) Azonban az otthonoktatást választó családoknak csupán egy része vallásos, s a valamely vallást elkötelezetten követők közül is mára a vallási nevelés mellett az ő esetükben is megjelentek a pedagógiai megfontolások. (Romanowsky, 2006) Az „Otthonoktatói attitűdök” című fejezetben részletesen ismertettem az otthonoktató családok típusait, melyek közül -mint láthattuk-, csak egyik az ideológiai csoport, annak is csak egy része vallja magát kereszténynek.

2014 februárjában lehetőségem nyílt részt venni egy hazai országos otthonoktató találkozón. Ugyan strukturált megfigyelést nem végeztem, a részt vevőkkel való informális beszélgetéseim, s a konferencián való aktív részvételemnek köszönhetően, egyértelművé vált számomra, hogy Magyarországon is megjelenik a pedagógiai és az ideológiai kategória egyaránt. Megfigyeléseim alapján a pedagógiai kategóriába leginkább olyan családok tartoznak, kik az ősmagyar hagyományokat szívesen követik, s általános értelemben is nyitottabbak az alternatív életmódok irányában. Ideológiai kategóriákhoz tartozók közül leginkább elkötelezett katolikus és református valláshoz tartozókkal találkoztam, illetve

később, az interjúk felvétele során ismertem meg és hallottam néhány más, protestáns gyülekezethez tartozókról.

3. tévhit: Az otthontanuló diákok tanulmányi eredményei gyengébbek, mint iskolába járó kortársaiké, és nem tudnak felvételt nyerni felsőoktatási intézményekbe

Az általános vélekedés:

A szocializáció kérdésköre mellett a leggyakrabban megjelenő kétség az otthonoktatással kapcsolatban az akadémiai sikeresség kérdésköre. Az emberek kevésbé tudják elképzelni, hogy iskolán kívül is lehetséges a hatékony tanulás és tanítás, különösen kényszer alkalmazása nélkül. A felsőoktatási intézményekbe való bejutással kapcsolatban szintén szkeptikusak, úgy gondolják, hogy a korábban otthontanuló diák jelentős hátránnyal indul az addig is iskolába járó kortársaikhoz képest.

A valóság:

1997 után számos kutatás bizonyította az otthonoktatott diákok tanulmányi eredményességét. 1997-ben Dr. Brian Ray 5402 otthonoktatott diák akadémiai eredményességét vizsgálta, s azt találta, hogy sztenderdizált teszteken az otthontanulók 30-37 ponttal jobban teljesítettek minden tantárgyból iskolába járó társaikhoz képest. (Ray, 1997; idézi *Academic Statistics on Homeschooling*, online) Ezt az adatot megerősítette Dr. Lawrence Rudner kutatása, aki 20760 otthontanulót vizsgált, s megállapította, hogy azon diákoknak a legmagasabb a tanulmányi eredménye, akik minden iskolai évüket otthon töltötték. (Rudner, 1998) Hasonló adatokat számos kutatás szolgáltatott még (*Academic Statistics on Homeschooling*, online), megerősítve az otthontanító szülőket munkájuk létjogosultságában.

A kiváló eredményeket látva a felsőoktatásban is szívesen fogadják az otthonoktatott diákokat, olyan neves egyetemek is, mint a Yale, a Harvard vagy a Princeton Egyetem. Az Oral Robert Egyetemen bizonyították, hogy a korábban otthon tanult diákok egyetemi átlaga magasabb társaikénál. Egyes felsőoktatási intézmények külön felvételi eljárást dolgoztak ki otthonoktatott személyek számára. (Klicka, 2008)

Érdekes kiegészítésként szolgálhat a fentiekhez, hogy a gyerekek tanulmányi eredményeit nem befolyásolja szignifikánsan, hogy a szülőknek van-e tanári végzettsége, sokkal inkább a szülők tanultsága. Az otthonoktató anyák mindössze egynegyede rendelkezik valamilyen

pedagógiai végzettséggel, a szülők azonban az átlagnál magasabb végzettséggel rendelkeznek. (*André, 2006*)

Végezetül itt érdemes még megemlíteni egy Dr. Brian Ray által készített összefoglalást az otthonoktatással kapcsolatos eddigi kutatási eredményekről, ahol a tanulmányi eredményességgel kapcsolatban is további adatokról olvashatunk. (*Ray, 2015, online*)

Az otthonoktatás hazai helyzetére vonatkozó vizsgálatok

Az otthonoktatás hazai helyzetére vonatkozó kutatások feltárásához számos helyen kutattam. Első körben az Országos Pedagógiai Könyvtárban és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának könyvtárában kerestem szakirodalmat (keresett tárgyszavak: otthonoktatás, otthontanulás, otthoni iskola, otthoni iskolázás, otthoni iskoláztatás, otthoni oktatás, otthoni tanulás, családi iskola, családi iskolázás, magántanuló, magántanulók, magántanulás, házitanítás, homeschool, home education, unschool).

Kevés eredmény révén úgy döntöttem, hogy tovább keresek minden olyan magyarországi felsőoktatási intézmény könyvtári katalógusában, mely foglalkozik neveléstudománnyal (képzéskínálata alapján). Az alábbi felsőoktatási intézmények könyvtári katalógusában kutattam: Debreceni Egyetem, Eszterházy Károly Főiskola, Gál Ferenc Főiskola, Kaposvári Egyetem, Kodolányi János Főiskola, Miskolci Egyetem, Nyíregyházi Egyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Pallasz Athéné Egyetem, Pető András Főiskola, Pannon Egyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Széchenyi István Egyetem, Szegedi Tudományegyetem, Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola, Zsigmond Károly Egyetem. A kutatás során az alábbi szavakkal kerestem tárgyszóra és címre egyaránt: otthoni iskolázás, házitanítás, otthonoktatás, otthoni oktatás, otthontanulás, otthoni tanulás, homeschool, home school, home schooling, családi iskolázás. Ezek között számos kulcsszó eredményei nem feltétlenül voltak relevánsak pl. otthoni tanulás tárgyszót az iskolai oktatás támogatására, másnapi iskolai munkára való felkészülésre is vonatkoztatják, ezért körültekintően kellett az eredményeket kezelnem. Az egyik egyetemi adatbázisban Christopher J. Klicka „Otthonoktatás: egy helyes döntés” című könyve (*Klicka, 2008*), mely az egyetlen magyar nyelvű könyv a témában olyan tárgyszavakhoz van társítva, mint „családi nevelés”, „keresztény nevelés”, „nevelés módszertan”, s egyetlen közvetlenül az otthonoktatáshoz kapcsolódó tárgyszó sem jelenik meg pl. „otthonoktatás”, „otthoni tanulás”, „otthoni iskoláztatás”. Ugyanakkor olyan műhöz láttam hozzárendelve a „home schooling” kifejezést, mely nem is áll ezzel kapcsolatban, sőt megkeresésemre a szerző elmondta, hogy soha nem is foglalkozott a témával. (*Polonkai, 1986*)²

² Mindezeket figyelembe véve, véleményem szerint, érdemes lenne az egyes egyetemi könyvtáraknak az OPKM-mel összehangolni a témával kapcsolatos tárgyszavakat, ezzel a kutatók munkáját igen megkönnyítve.

Kutatásom eredményeként több magyar nyelvű szakirodalmat találtam, azonban ezek mindegyike nemzetközi, legfőkébb amerikai kutatási adatokat közöl. (*Benyovszky*, online; *Berényi*, 2002; *Fóti*, online; *Fóti*, 2007; *Jánossy*, 2015; *Klicka*, 2008; *Mészáros*, 2015; *Mihály*, 2006; *Nágel*, online) Magyarországi helyzetre vonatkozó szakirodalmat illetően négy szakdolgozatot találtam, három eltérő egyetemről. Ezek eredményeit foglalom össze az alábbiakban, hogy saját vizsgálataimmal összevethessem majd kutatási eredményeiket.

A négy szakdolgozat közül egy kizárólag kérdőíveket, egy kérdőíveket és mélyinterjút vett fel, egy kizárólag interjút, egy pedig elméleti munka. Először a kérdőíves dolgozatok eredményeit foglalom össze.

André Viktória (*André*, 2006) 16 amerikai, erdélyi és magyarországi családotól nyert adatokat online kérdőíves módszerrel. Ebből kifolyólag általános értelemben nem mutatom be itt eredményeit, csupán azokat, melyek egyértelműen a magyarországi családokra vonatkoznak. A dolgozatból nem derül ki, hogy hány hazai család töltötte ki a kérdőívet. Az alacsony elemszám miatt a dolgozat módszertanilag megkérdőjelezhető. Az alacsony elemszám ellenére a szerző százalékos adatokat közöl, ezeket foglalom össze a továbbiakban: a megkérdezett családok 70%-ában két gyermeket nevelnek. 20%-uk 1-2 éve, 70%-uk 3-4 éve, 10%-uk pedig 5-6 éve tanítja otthon gyermekeit. 50%-uk tartja szükségesnek az otthonoktatást a középiskola végéig. A családok 80%-a az állami iskolák tanmenete szerint oktat. 20%-uk még nem találkozott azzal a helyzettel, hogy egy tantárgy oktatásához nem lett volna kielégítő tudása.

Szilágyiné Nágel Zsuzsanna (*Szilágyiné*, 2012) 20 családdal vett fel kérdőívet, az adatok kb. 42 otthonoktatott gyermekre vonatkoznak. Sajnálatosan dolgozata tartalmaz olyan alapvető információkat, melyek megkérdőjelezhetőek (pl. azt állítja, hogy a Magyarországon otthontanulók egyenlőek a saját választás alapján magántanulói státuszú diákokokkal), továbbá adatai nem reprezentatívak, s hipotéziseit is megalapozatlanul tekinti bizonyítottnak, így csak korlátozottan tudom figyelembe venni eredményeit. A résztvevőket online (fórumokon, blogokon) módon érte el. A szerző adatait számos alkalommal százalékos formában adja meg. Eredményei a következők: A válaszadók jellemzően egynél több éve tanítanak otthon, s egyszerre egynél több gyermeket. Jelentős részük vallási-etikai okokból választja az otthonoktatást, illetve úgy gondolja, hogy a saját gyerekéért teljes egészében ő a felelős minden tekintetben. 30%-os az aránya azoknak, aki a helyi oktatási intézmény, oktatók miatt oktatnak inkább otthon. Nem jelentős a földrajzi viszonyok miatt otthonoktatók

száma (5%). Az otthonoktató személye leggyakrabban az anya. Általában kevesebb időt töltenek tanulással az otthonoktatott gyerekek, mint az iskolában ülő társaik. Az otthonoktató lakhely szerinti megoszlása igen heterogén.

A harmadik, otthonoktatáshoz kapcsolódó szakdolgozatot *Páll Gábor* írta. (*Páll*, 2015), aki mélyinterjút készített egy otthonoktató édesanyjával és otthontanuló gyermekével. Dolgozata az otthontanulók egy speciális csoportjával foglalkozik, azokkal, akik részei a Clonlara Magántanulói Oktatási Programnak (ezt a programot egy Amerikai Egyesült Államok-beli iskola indítja). Eredményei a következők: A vizsgált magántanulók nagyon sokféle módon tanulhatnak, rengeteg lehetőség áll rendelkezésükre. Tanulásértelmezések közül elsősorban az önszabályozó és a felfedezési tanulás jellemző rájuk, továbbá a tudáskonstruálás folyamata is jól megfigyelhető. A gyerekek főként az életből tanulnak, spontán vagy nem tanítási céllal tervezett tevékenységekből.

Az utolsó munkának, melyet ismertetek, szerzője *Pásztor-Ambrusz Eszter* (*Pásztor-Ambrusz*, 2012), kinek dolgozata kifejezetten a közép súlyos fokban értelmi fogyatékos gyermekek otthonoktatásának elméleti lehetőségeivel foglalkozik. A dolgozat saját vizsgálatom szempontjából nem tartalmaz fontos információt.

Az összes talált szakirodalom, s azok bibliográfiájának átnézése után az Academic Search Complete EBSCO szolgáltató általi adatbázisában, illetve a National Home Education Research Institute adatbázisában jártam utána az otthonoktatás témájának. Végül felkerestem emailben Szőke Imrét, kinek vezetésével 2000 táján létrejött egy informális otthonoktatói szerveződés, illetve Fóti Pétert kérdeztem még a témáról.

A kutatás bemutatása

A következő fejezetekben saját vizsgálatomat mutatom be, melyet a szakirodalom feltárása után végeztem. Először kutatásom célját, a kutatási kérdéseket, továbbá a módszerrel kapcsolatos témákat ismertetem, majd részletesen bemutatom a kutatás folyamatát, ezután pedig az eredményeket, s azoknak értelmezését.

Kutatásom célja feltárni, hogy az otthonoktató családoknál milyen csoportok és mintázatok jelennek meg napjainkban Magyarországon.

Kutatási kérdéseket tekintve megfogalmaztam egy általános kutatási kérdést, melyre teljeskörű választ ebben a konkrét kutatásban nem fogok kapni, hanem majd csupán akkor, amikor a jelenlegi vizsgálatot további kutatásokkal kiegészítem. Továbbá megfogalmaztam két konkrét kutatási kérdést, melyekre már jelenlegi kutatásomban választ várok.

Kutatási kérdéseim az alábbiak:

1. Milyen témák mentén szerveződik az otthonoktatás diskurzus ma Magyarországon?
 - a. Milyen csoportok hozhatóak létre a magyar otthonoktató családok között, s közöttük milyen különbségek mutathatóak ki?
 - b. Ezek a csoportok besorolhatóak-e a „pedagógiai” és „ideológiai” kategóriákba?

Kutatásomhoz több előfeltevést is megfogalmaztam. Ezeket nem hipotézisként fogalmazom meg, s kezelem kutatómódszertani szempontból a kutatás kvalitatív jellege miatt. Előfeltevéseim az alábbiak:

1. A magyar nyelvű, Magyarországon élő otthonoktató családok között vannak olyanok, melyek elsősorban vallási okból választották az otthonoktatást.
2. A magyar nyelvű, Magyarországon élő otthonoktató családok besorolhatóak vagy az „ideológiai” vagy a „pedagógiai” kategóriába.
3. A magyar nyelvű, Magyarországon élő otthonoktató családok gyermekei általában szocializációs szempontból nem szenvednek hiányt.

Kutatásom két szempontból is újszerű. Egyrészt a témáját tekintve: az otthonoktatás hazai helyzetére vonatkozóan kevés adat áll rendelkezésünkre. Másrészt pedig az alkalmazott módszert tekintve: a blogok tartalmának tematikus elemzése nem gyakran alkalmazott módszer, különösen hazai viszonyokat tekintve. Ezen újszerűségek kutatásom korlátjai közt

is megjelennek: A hazai részletes szakirodalom hiánya miatt az Amerikai Egyesült Államokban készült kutatásokkal vagyok kénytelen eredményeimet majd összehasonlítani. Ennek azonban van egy lehetséges veszélye, miszerint az ott megfogalmazott csoportok és kategóriák nem biztos, hogy értelmezhetőek hazai kontextusban. A módszert érintő kérdésekről írok a továbbiakban.

A kutatási módszer

Kutatásom módszereként blogok tematikus elemzését választottam több okból is. A kutatáshoz egészen más elgondolással kezdtem neki: otthonoktató szülőkkel mélyinterjúk készítését és az otthontanulók alternatívnak vélt tanulási módszereinek etnográfiai jellegű megfigyelését terveztem. A munkát el is kezdtem, a mélyinterjúkat felvettem, azonban a megfigyelést nem tudtam elvégezni. Ennek elsődleges oka, hogy interjúalanyaim családjában a tanulási módszerek -elmondásuk alapján- nem különböztek lényegesen az iskolai tanulástól, így érdekesebbnek láttam elvinni a kutatást más irányba. Mindeközben rátaláltam a magyar, otthonoktatók által írt blogokra, s úgy véltem, hogy a gazdag, őszinte (vagy elsőre annak tűnő), és szerteágazó írásokat érdemes lenne dokumentumelemzéssel vizsgálni. A felvett interjúkat ebben a kutatásban nem használom fel, a későbbiekben mindenképp elemezni kívánom, azokat további interjúkkal kiegészítve.

A tematikus elemzésre tekinthetünk, mint a kvalitatív elemzés egyik alapvető módszerére. A tematikus elemzés módszere arra szolgál, hogy azonosítsunk, elemezzünk és közöljünk mintákat (témákat) egy adathalmazon belül. Saját vizsgálatom elmélet-vezérelt tematikus elemzés. (*Braun és Clarke, 2008*)

Elemzésemhez az adatokat blogok tartalma adta. A blog olyan online napló, amelynek felületére bármilyen témáról írhat a szerző. (*Simmons, é.n., online*) Jellemző rá a tartalom rendszeres és gyakori frissítése, akár írott szövegről, képekről vagy más tartalomról legyen szó; az elvárás, hogy más blogokra és online forrásokra utaló linkeket tartalmazzon; egy havi archívum; a hozzászólások mint visszajelzések, fogadására való képesség; továbbá egy jellemző írásstílus amelyet gyakran jellemeznek spontánként és újszerűként. (*Wakeford és Cohen, 2008; idézi Snee, online*) Az elmúlt két évtizedben számos olyan kutatás született, melyek a blogelemzést alkalmazzák fő módszerükként, vagy pedig eszközként adatgyűjtés céljából. (*Thelwall, 2007; Thelwall és Prawobo, 2007; Huffaker és Calvert, 2005; Huffaker, 2007; Hookway, 2008, idézi őket Snee, online*)

A blogelemzés módszerének előnye a dokumentumok hozzáférhetősége, a szerzők saját szavával elmondott narratíva, az adatok gazdagsága, továbbá az a tényező, hogy a kutatás résztvevőinek életébe beavatkozást nem igényel. Ez különösen lényeges lehet saját vizsgálatomnál, hiszen gyerekeket és intim, családi életet érintő témáról van szó. Hátrányaként jelenhet meg a módszernek -amit már az előnyöknél is említettem-, hogy az

adat a szerzők saját szavaival elmondott narratíva, nem ellenőrzött, s vélhetően nem ad teljes képet. Továbbá felvethet etikai aggályokat is, miszerint a blogok tartalmai nem tekinthetően teljes mértékben publikusnak, mivel tartalmuk mélyen személyes, s a kutatás leírása során nehezen biztosítható a beazonosíthatatlanság. Ezt a nehézséget úgy igyekeztem kiküszöbölni, hogy engedélyt kértem a blogok szerzőitől az elemzésre. (*Snee*, online)

A blogok elemzéséhez a *Weft QDA* nevű tartalomelemző szoftvert használtam. A Weft QDA szoftver egy ingyenes program, mely a tartalomelemző szoftverek legfontosabb és legegyszerűbb funkcióival rendelkezik. Alkalmas írásos dokumentumok importálására, kategóriák (kódok) létrehozására, szövegrészek kódolására, „memók” (emlékeztetők, jegyzetek) hozzáillesztésére a kategóriákhoz és dokumentumokhoz, és egyszerűbb statisztikai kimutatásokat adni a kódokról és az azokhoz tartozó tartalmakról. A kutatásom sikeres lefolytatásához szükséges funkciókat mind tartalmazta. (*Fenton*, 2006)

Populáció és minta

Populációmnak a Magyarországon élő otthonoktató és tapasztalataikról magyar nyelven blogot vezető édesanyákat tekintem.

A minta kiválasztásában a www.otthonoktatas.info weboldal (Utolsó letöltés: 2016.11.01.) nyújtott segítséget, mely a magyar nyelvű, otthonoktatásról szóló blogok legnagyobb tárházát nyújtja. Ezen az oldalon 16 blog jelent meg, melyekből 4-et ki kellett zárnom, ennek indokait írom le a következő sorokban. A www.gyereketeto.hu (Utolsó letöltés: 2016.11.21.) és a www.gyerekkelotthon.hu (Utolsó letöltés: 2016.11.21.) kizártam, mert tevékenységüknek elsődleges funkciója a blog mint vállalkozás növekedése, s vélhetően ez írásaikat is jelentősen befolyásolja. A www.boldogfalva.blogspot.com (Utolsó letöltés: 2016.11.21.) is kizártam, mert nyilvánosan nem elérhető. A www.eljestanulj.blogspot.com (Utolsó letöltés: 2016.11.21.) azért zártam ki, mert nem Magyarországon történik az otthonoktatás.

Mintavételem alapját a blogok népszerűségének mérőszámai adták. Ezen mérőszámok két forrásból származnak, vagy a www.blogspot.com blogtárhely szolgáltató (Utolsó letöltés: 2016.11.21.) által közölt rendszeres olvasók száma, vagy amennyiben ez nem állt rendelkezésre, a blogok szerzői által, a www.facebook.hu közösségi média felületen (Utolsó letöltés: 2016.11.21.) létrehozott oldalakat kedvelők („like”-oló) száma adta a méréshez az adatokat. A mérőszámok rögzítésének időpontja: (2016.11.21. 16:15:00-16:25:00). Az *II. számú* táblázatban közlöm a blogokhoz tartozó népszerűségi mérőszámokat:

A blog címe (linkje)	Rendszeres olvasók vagy „like”-olók száma
www.erregyerenearra.blogspot.hu	26
www.otthonsuli.blogspot.hu	179
www.anya5gyerekkal.blogspot.hu/	26
www.bergamott.blogspot.hu/	197
www.kilike.blogspot.hu/	67
www.figyelemzavar.blogspot.hu/	157
www.fiukahajoban.blogspot.hu/	52
www.matrozkepzo.blogspot.hu/	48
www.almameter.wordpress.com/	83
www.greyhomechool.blogspot.hu/	449
www.otthonovi.blogspot.hu/	21
www.veddamidvan.blogspot.hu/	5

II.sz. táblázat: Otthonoktatásról szóló blogok címei és rendszeres követők száma

A mérőszámok alapján a három legnépszerűbb blogot választottam ki elemzés céljából. Ezek az alábbiak: www.otthonsuli.hu, www.bergamott.blogspot.hu és www.greyhomechool.blogspot.hu. A három blogban 2016. november 30-ával bezárólag 1616 blogbejegyzés született, melyekből kézi szűrés által 118 blogbejegyzést válogattam ki, melyet tartalma végül bekerült a tartalomelemző szoftverbe. A kézi szűrésre azért volt szükség, mert a szerzők blogjaikon az otthonoktatás témája mellett számos egyébről is írtak, ezek jellemzően háztartásvezetéshez, házassághoz, családi élethez kapcsolódó bejegyzések voltak (pl. mosható pelenka használata). A szűrést a blogokba beépített kereső funkcióval végeztem. A keresőkifejezéseket a szakirodalmi feltárás nyomán kialakított interpretatív kódok adták, (mely kódokat a későbbiekben ismertetek), továbbá a szűrés során is hozzáadtam keresőkifejezéseket, mert úgy éreztem az addigi tapasztalataim alapján, hogy azok további releváns találatokat hoznak.. Mind a kézi szűrés, mint a kódolás folyamata során használatom hétköznapi kifejezéseket is a minél relevánsabb adatok gyűjtése érdekében. A kézi szűrés részletes dokumentációját dolgozatom *I. számú melléklete* tartalmazza.

A kódolás és elemzés folyamata

Kutatásom 2016. februárjában kezdtem meg a szakirodalom feltárásával, az elméleti háttér leírásával. Mindezek elvégzése és a mintavétel után kerültek megfogalmazásra a kódolás során használt kategóriák (kódok). A kódolás során interpretatív és deskriptív kódokkal egyaránt dolgoztam, majd ezeket nagyobb témákba rendeztem. A kódokat és azok csoportosítását a *III. számú táblázat* tartalmazza. Kutatásomban a téma és a kategória szavakat szinonimaként kezelem, s ezeken a nagyobb egységeken belül jelennek meg az egyes alkategóriák, vagy szintén szinonimaként megjelenő (interpretatív és deskriptív) kódok. (A szinonímák használatának oka, hogy mind a négy kifejezés megjelenik a dokumentumelemzés, illetve a tematikus elemzés kulcsszavai között, s így találom egyértelműnek a leírásomat.) A deskriptív kódok kialakításának és az interpretatív kódok változtatásának részletes dokumentációját dolgozatom *II. számú melléklete* tartalmazza.

Témák	Interpretatív kódok	Deskriptív kódok
Értékekre vonatkozó témák	Kereszténység; Egyéb vallásosság; Szabadság, függetlenség, mint érték	-
Külső (társadalmi vagy szűkebb oktatási) környezetre vonatkozó témák	Továbbtanulási kérdések, felsőoktatás, kimenet; Vizsgák; Magántanulói státusz	Társadalom viszonyulása az otthonoktatáshoz; Iskola viszonyulása az otthonoktatáshoz
Otthonoktatás eljárásaira, módszereire vonatkozó témák	Tankönyv, taneszköz; Módszerek; Világnézeti nevelés módszerei	Kézműves technikák a tanulás során; Tanulás nyáron; Tanulás magántanárral; Otthonoktatás az óvoda időszakában; Tudatosság a gyereknevelésben

Tanulóra vonatkozó témák	Betegség; Sajátos nevelési igény	Tanuló otthonoktatáshoz való hozzáállása; Tanuló eredményei
Szülőre vonatkozó témák	-	Otthonoktatás szülőre gyakorolt hatása; Szülő nevelési-oktatási intézményekhez való viszonyulása; Szülő otthonoktatáshoz való viszonyulása; Szülő törvényekhez való viszonyulása; Pedagógiai végzettség szükségessége
Az otthontanuló diákok szocializációjára vonatkozó témák	Iskola szocializáció	Szocializációs közegek; Óvodai szocializáció; Otthonoktatói közösségek

III. számú táblázat: Az interpretatív és deskriptív kódok témák alapján csoportosítva

A következő sorokban röviden bemutatom az egyes témákat, s hogy azoknak vizsgálata miért fontos kutatásom szempontjából, s ezáltal a neveléstudomány számára, továbbá táblázat formájában ismertetem az egyes kategóriákhoz és alkategóriákhoz tartozó dokumentumok, szövegrészletek és karakterek számát.

Értékekre vonatkozó témák:

Ehhez a témához azok a bejegyzések kerültek, melyek a család által vallott értékrendről, vagy gyakorolt vallásról szólnak. Ez a téma szorosan kapcsolódik az elméleti háttér leírása során megfogalmazott tévhithez, miszerint a családok kizárólag vallási okból döntenek az

otthonoktatás mellett, továbbá otthonoktatói attitűdökhöz. A témához tartozó fontosabb adatokat a *IV. számú táblázat* tartalmazza.

Kategória vagy alkategória neve	Dokumentumok száma	Szövegrészek száma	Karakterek száma
„Értékekre vonatkozó témák” kategória összesen	22	22	19257
„Kereszténység” alkategória	15	15	11394
„Egyéb vallásosság” alkategória	0	0	0
„Szabadság, függetlenség mint érték” alkategória	2	2	2202
„Világnézeti nevelés módszerei” alkategória	5	5	5661

IV.számú táblázat: Az „Értékekre vonatkozó témák”-hoz kapcsolódó legfontosabb szám adatok

Külső (társadalmi, vagy szűkebb oktatási) környezetre vonatkozó témák:

Ehhez a témához azok a bejegyzések tartoznak, melyek azokra a környezeti tényezőkre vonatkoznak, amik az otthonoktató családokat körül veszik, ilyen például a társadalmi környezet vagy az oktatási rendszer. Itt jelennek meg azok a kategóriák, melyek a magántanulói státuszt vagy a vizsgázást ismertetik, továbbá arról is itt olvashatunk, hogy a társadalom, illetve az iskola munkatársai miként viszonyulnak az otthonoktatáshoz. Ez a téma leginkább az otthonoktatás hazai kontextusának bemutatásához, s a jogi környezet leírásához köthető. A témához tartozó fontosabb adatokat a *V. számú táblázat* tartalmazza.

Kategória vagy alkategória neve	Dokumentumok száma	Szövegrészek száma	Karakterek száma
„Külső (társadalmi vagy szűkebb oktatási) környezetre vonatkozó témák” kategória	46	49	81070

„Továbbtanulási kérdések, felsőoktatás, kimenet” kategória	1	1	239
„Vizsgák” kategória	22	23	37725
„Magántanuló státusz” kategória	6	6	15638
„Iskola viszonyulása az otthonoktatáshoz” kategória	11	12	15139
„Társadalom viszonyulása az otthonoktatáshoz” kategória	6	7	12329

V.számú táblázat: Az „Értékekre vonatkozó témák”-hoz kapcsolódó legfontosabb szám adatok

Otthonoktatás eljárásaira, módszereire vonatkozó témák:

Ehhez a témához azok a bejegyzések tartoznak, melyek az otthonoktatás során használt módszereket és taneszközöket mutatják be. Itt kerülnek megtárgyalásra olyan kérdések is, mint „Tanulnak-e az otthontanulók magántanárral?” és „Mennyire tudatosan nevelik gyermekeiket az otthonoktató szülők?” A téma eredményeit leginkább egy további kutatásban lehet majd jól felhasználni, mely megfigyeléssel, interjúkkal konkrétan az otthonoktatók módszereit, taneszközeit kívánja bemutatni. A témához tartozó fontosabb adatokat az VI. számú táblázat tartalmazza.

Kategória vagy kategória neve	Dokumentumok száma	Szövegrészek száma	Karakterek száma
„Otthonoktatás eljárásaira, módszereire vonatkozó témák” kategória	113	115	180093
„Tankönyv, taneszköz” kategória	29	30	47395
„Módszerek” kategória	56	57	91887
„Kézműves technikák a tanulás során” kategória	2	2	3293
„Tanulás nyáron” kategória	5	5	8006

„Tanulás magántanárral” kategória	6	6	7335
„Otthonoktatás az óvoda időszakában” kategória	1	1	2904
„Tudatosság a gyereknevelésben” kategória	14	14	19273

VI.számú táblázat: Az „Értékekre vonatkozó témák”-hoz kapcsolódó legfontosabb számadatok

Tanulóra vonatkozó témák:

Ehhez a témához azon bejegyzések tartoznak, melyek egyrészt a tanulók jellemzőivel (betegség, sajátos nevelési igény), másrészt pedig a tanuló eredményeivel és otthonoktatáshoz való attitűdjével foglalkoznak. A téma leginkább a harmadik tévhithez kapcsolható, miszerint az otthontanuló diákok tanulmányi eredményei gyengébbek iskolába járó társaikhoz képest, illetve az otthontanulók egy sajátos csoportjának életére mutat rá, a tartósan beteg vagy SNI-s magántanulóakra. A témához tartozó fontosabb adatokat a VII. számú táblázat tartalmazza.

Kategória vagy kategória neve	Dokumentumok száma	Szövegrészek száma	Karakterek száma
„Tanulóra vonatkozó témák” kategória	18	18	13205
„Betegség” kategória	6	6	7774
„Sajátos nevelési igény” kategória	0	0	0
„Tanuló otthonoktatáshoz való hozzáállása” kategória	9	9	4976
„Tanuló eredményei” kategória	3	3	455

VII.számú táblázat: Az „Értékekre vonatkozó témák”-hoz kapcsolódó legfontosabb számadatok

Szülőre vonatkozó témák:

Ehhez a témához azon bejegyzések tartoznak, melyek a szülő attitűdjeire vonatkoznak (attitűd iskolához, otthonoktatáshoz, törvényekhez), ezenkívül pedig azzal a kérdéssel is foglalkozik, hogy vajon szükség van-e az otthonoktatáshoz pedagógiai végzettségre. Ez a téma leginkább az otthonoktatói attitűdök leírásához kapcsolódhat, továbbá segítséget nyújthat egy majdani kérdőíves kutatás kidolgozásában a pedagógiai végzettséghez kapcsolódó kérdéseket illetően. A témához tartozó fontosabb adatokat a *VIII. számú táblázat* tartalmazza.

Kategória vagy alkategória neve	Dokumentumok száma	Szövegrészek száma	Karakterek száma
„Szülőre vonatkozó témák” kategória	36	37	37196
„Otthonoktatás szülőre gyakorolt hatása” alkategória	2	2	902
„Szülő nevelési-oktatási intézményekhez való viszonyulása” alkategória	18	18	24935
„Szülő otthonoktatáshoz való viszonyulása” alkategória	12	13	9348
„Pedagógiai végzettség szükségessége” alkategória	1	1	627
„Szülő törvényekhez való viszonyulása” alkategória	3	3	1384

VIII.számú táblázat: Az „Értékekre vonatkozó témák”-hoz kapcsolódó legfontosabb számadatok

Az otthontanuló diákok szocializációjára vonatkozó témák:

Ehhez a témához, azon bejegyzések tartoznak, melyek azokat a szocializációs közegetek mutatják be, melyekben az otthonoktató családok megfordulnak. A téma leginkább az első

bemutatott tévhithez köthető, miszerint az otthontanuló diákok nem részesülnek megfelelő szocializációban. A témához tartozó fontosabb adatokat a *IX. számú táblázat* tartalmazza.

Kategória vagy alkategória neve	Dokumentumok száma	Szövegrészek száma	Karakterek száma
„Az otthontanuló diákok szocializációjára vonatkozó témák” kategória	23	23	40346
„Szocializációs közegek” alkategória	17	17	26464
„Otthonoktatói közösségek” alkategória	3	3	7379
„Óvodai szocializáció” alkategória	2	2	2191
„Iskolai szocializáció” alkategória	1	1	4312

IX.számú táblázat: Az „Értékekre vonatkozó témák”-hoz kapcsolódó legfontosabb számadatok

A blogokon rendszeres az interakció kommentek formájában. Az elemzett bejegyzésekhez átlagosan 3.32 komment érkezett, s a 118 bejegyzéshez kapcsolódóan 73 esetben érkezett legalább egy komment.

Az elemzés során az egyes blogbejegyzéseket külön nevekkel társítottam. Az egyes blogot egy személynév jelöl, majd a bejegyzésnek sorszáma követi pl. olivia1. Az eredmények és következtetések bemutatása, ismertetése során ezeket a megnevezéseket használom.

Eredmények

A következő sorokban ismertetem saját vizsgálatom eredményeit, témánként összegezve.

Értékekre vonatkozó témák

Az elemzett 118 blogbejegyzés közül 15-ből egyértelműen kiderül, hogy a három kiválasztott otthonoktató család kereszténynek vallja magát. Az elemzett bejegyzések alapján egy családról tudható, hogy római katolikus, a másik két család esetében ez nem volt egyértelmű számomra. Kettő szerző ezt különösen hangsúlyozza, sok esetben bibliai idézetekkel kiegészítve, alátámasztva mondanivalóját:

„Mikor úgy döntöttünk, hogy mindenki itthonmarad, meghatároztuk, mi a célunk: azt akarjuk, hogy családként, együtt és Istennel éljünk, minél több időt töltve közös tevékenységekkel, mert az iskola szétszakított minket. Isten ezt kérte a szülőktől, sőt, parancsolta nekik: "Legyenek ezek a szavak, melyeket ma parancsolok neked, a szívedben; védd ezeket fiaid elméjébe, és beszélj róluk, amikor a házában ülsz, amikor úton vagy, amikor lefekszel és amikor felkelsz." (5Mózes 6:6,7) ” (olivia15)

Egyik család aktív szerepet vállal vallási közösségben is, rendszeresen találkoznak más keresztény családokkal:

„Az estét Zákányszéken töltöttük a Velünk az Úr közösség gyermek részlegével, akik másik házában vannak, mint a felnőttek, az aktuális gyerekvigyázóval. Bernát a hétfői Loncar szemináriumon (pedig akartam róla írni, de majd pótolom) is nagyon jól érezte magát a többi gyerekkel, így arra gondoltunk, hogy amikor nálunk van az autó, kivisszük szocializálódni.” (greta7)

Vallásosságon kívül számos érték is megjelent a szövegekben. Ilyen volt például a hazaszeretet:

„Akik szidják a szülőházájukat máshol, inkább maradnának csöndben, hiszen nem maradtak itt, hogy tegyenek a pozitív változásért. Félre értés ne essék, nem vagyok a külföldi tartózkodás ellen, ha abból az ember nyer, és azt hazahozza, mert mindenkitől lehet tanulni valamit. Sokat gondolkoztam azon, hogyan is lehet átadni a hazaszeretetet...” (barbi14)

A családdal együtt töltött idő minősége és mennyisége:

„Mióta itthon tanulnak, sokkal jobb a kapcsolatuk a gyerekeknek egymással is és apával-anyával is. Van idő együtt lenni és van idő elvonulni kicsit. Van mód sokat nevetni és bátran vállalhatjuk a könnyeket is. Van időnk együtt főzni, takarítani, házimunkát tanulni, és van időnk olvasni, pihenni. Van idő kirándulni, világot látni, és van idő szeretteinket látogatni, új barátokat szerezni. (Prédikátor 3)” (olivia15)

És az iskolától való függetlenség és szabadság:

„Miért szeretem az otthonoktatást? Mert van idő az örömteli plusz munkára és (angol tekintetében) van hozzá egy tanító néni, aki értékeli és szívesen veszi Tízéves próbálkozásait, míg suliban juthatott volna neki egy kiégett, vagy gyerekekhez nem értő tanító is. Ha ennek több, mint fele hibás lenne, akkor is meg lenne dicsérve, mert a tanító néni hozzáállása is az, ahogy én álltam mindig is a gyerekekhez, nem az a baj, ha hibázik, abból is tanul.” (barbi4)

Külső (társadalmi vagy szűkebb oktatási) környezetre vonatkozó témák

Az otthonoktatáshoz, az otthontanuló diákokhoz, vizsgálkhoz, s általában a magántanulókhoz nem egyöntetűen viszonyul a társadalom, a szerzők állítása szerint egyesek ítélik, mások nyitottabbak. Az alábbi szövegrészlet jól példázza azokat a kételyeket, melyek az emberekben fel szoktak merülni az otthonoktatással kapcsolatban:

„Az otthonoktatás lehetséges indokai

Nem vagyunk lázadók.

Nem vagyunk anarchisták sem.

Nem vagyunk különlegesek.

Nem vagyunk különcök.

Nem vagyunk megúsósak.

Nem vagyunk merészek.

Nem vagyunk butábbak vagy okosabbak másoknál.

Nem vagyunk urak vagy gazdagok.

Nem vagyunk hippik.

Nem vagyunk iskolaellenesek.

Nem vagyunk tanulásellenesek.

Nem vagyunk iskolakerülők.

Nem vagyunk munkakerülők.

Akkor miért nem járnak iskolába a gyerekek???” (olivia1)

Egy blogbejegyzés arra is utal, hogy az ítékezés inkább a felnőttekre jellemző:

„...az emberek többsége nem nyitott a dologra és ítélkezik, hogy itthon tanul, míg azért nem szólnak meg senkit, ha bejár a suliba :). Egyébként még egy gyerek se bántotta Zs.-t azért, mert magántanuló. Kábé az első beszélgetésnél elhangzik, hogy de jó neked, aztán szóba se jön.” (barbi7)

Az iskolák és pedagógusok otthonoktatáshoz való hozzáállása nagyon vegyes. Egyszerre jellemzi őket a tájékoztatlanság, egyeseket a nyitottság és kedvesség, másokat a teljes elutasítás és az elmondások alapján, már-már felháborító viselkedés. Ezekre a jellemzőkre hozok néhány példát az alábbiakban:

Az iskola, pedagógusok és a gyermekjóléti osztály tájékoztatlansága:

„Remélem, sokaknak segít a döntésben és mérlegelésben az, hogy a törvényeket megismeri. Még pedagógusokkal is találkoztam, akik nem voltak tisztában azzal, hogyan lehet valaki magántanuló. Csodálkozva kérdezték: "Te tanár vagy???" "Beteg a gyermek? Vagy élsportoló?" Olyan adminisztrátorral is találkoztam, méghozzá az önkormányzat gyermekjóléti osztályán, aki állította, hogy csak a vándorcirkuszosok folyton úton levő gyerekei szoktak magántanulók lenni...” (olivia5)

A segítőkész, nyitott iskola és pedagógusok:

(Az igazgató a beszélgetésnek) „a végén még hozzátette, ha most lenne kicsi gyereke, ő is kipróbálná :)” (greta2)

„A mi iskolánk felé nincs szükség érvre, több otthonoktató is tartozik hozzájuk, elfogadták, hogy van, aki így szeretné. A mi Tanító nénink, ha csodabogárnak is tart nagyon jól leplezi.” (barbi7)

„A Tanító néninek szoktam beszámolót írni, hol tartunk címmel, és szkennelve anyagot küldeni, amit ő átnéz tanácsokat ad. Ez szerintem nagyon hasznos, például Zs. széthúzta a

betűit elsőben, ami nekem nem tűnt fel, hogy már túlzott mértékű. A Tanító néni megírta, én odafigyeltem és kijavítottuk mielőtt még rögzült volna.” (barbi7)

A gorombább, ítélkező viszonyulás:

„Tesóm alsós osztályfőnökével futottunk össze. Mondta, hogy az iskola rendezvényein látta Zs.-t milyen ügyes, határozott, ... és még pár erény, ami bármelyik gyereknek javára válik. Majd megkérdezte melyik suliba jár. Onnantól kezdve, hogy kiderült otthonoktatott, vagy hússzor elmondta, hogy „vissza kell tenni a közösségbe”. Pedig maga sorolta fel, Zs. azon erényeit, ami a tévhit szerint az iskolában ragad a gyerekekre.” (barbi7)

„Az iskola segítőkészsége szinte megszűnt, mikor Hanna kiöntötte szívét a blogján az aktuális iskolai dolgairól (persze nevek nélkül), amit amúgy soha nem olvas senki az iskolából, hiába ajánlgatta magát lelkesen a kis drága... Ám azt az ominózus bejegyzését valaki, aki csak jót akarhatott (mert feltételezzük a legszebbet) az osztályfőnöke figyelmébe ajánlotta. Emiatt végighallgattuk apával az igazgató és az ofő siránkozását, fenyegetését, miközben a kinyomtatott posztot lobogtatták az orrunk előtt, amin mi legszívesebben mosolyogtunk volna, hiszen olyan bájosan és őszinte gyerekséggel fogalmazott Hanna...! Persze meg kellett ígérnünk, hogy kitöröltetjük vele... Pedig valóban nem volt benne más, csak az igazság. De tudjuk mind, ez f?j a legjobban...

No ennek eredményeképp megszűntek a különórák Hannával, mondván, hogyan merjen bízni abban ezután bármelyik tanár, hogy nem lesz világgákürtölve róla valami...?” (olivia12)

Hanna „tegnap órákig sírt, pedig ő aztán nem egy kiboruló lány. Az osztályfőnök ahelyett, hogy földrajzot tanított volna neki, szabályosan zaklatta, a betegségével kapcsolatban olyanokat kérdezett és mondott, amit inkább velem kellett volna megbeszélne. Úgyhogy ma be kell mennem és helyretennem a dolgokat... ha kell, az igazgató segítségével. El vagyok képedve, micsoda hozzáállásuk van egyébként a pedagógusoknak! Tisztelet a kivételnek, mert van még hála Istennek... Hanna megkapta azt is, hogy túl komolyak ő is és Jakab is, nem is gyerekek... Ők?! véletlenül sem azok, akik aktív nemi életet élnek és dohányoznak meg szereket fogyasztanak?! mert ilyenek veszik körül őket... Hannáék mág játszanak, igazi játékokat, a kistestvéreikkel, barátaikkal, velünk, és olyan kis tiszták... Tisztelettudók, egyenesek, igazat mondanak, még köszönni is tudnak. Hát hol élünk mi?!” (olivia33)

A szerzők szívesen írtak az érdeklődőknek a magántanulói státusz jogi háttéréről, s a vizsgák módjáról, lefolyásáról is. A vizsgákon félévente kell megjelenniük, s általában részletes leírást ad az iskola az elvárt ismeretekről. Arra vonatkozóan, hogy szeretnének-e továbbtanulni a diákok, egy gyermekről derült ki, hogy nyolc évfolyamos gimnáziumba készül, s mindenképpen szeretne egyetemre menni.

Otthonoktatás eljárásaira, módszereire vonatkozó témák

A kutatásban részt vevő otthonoktató családok számos módszerrel tanulnak, s igyekeznek a taneszközöknek is minél szélesebb tárházával dolgozni. Szívesen fogalmazzák meg véleményüket az oktatási módszerekről, eszközökről, eljárásokról:

„Szerintem amúgy nem az előre kidolgozott tanulási módszerek a legfontosabbak, előtte van még egy igazán lényeges dolog, amit a szülőnek kell a gyerekébe plántálni, az első közös pillanatoktól: „Miért ne menne nekem?” Ennek része az is, hogy „Miért lenne az baj, ha nem jön össze elsőre?” Ennek nevelése kapcsán jött az a gondolatom, amit gyakran mondogattam Tízévesnek, ma már csak ritkán jön elő, mert a személyisége részévé vált, annyit mondogattam neki: Nem az a baj, ha hibázol, hanem az, ha meg sem próbálsz kijavítani.” (barbi21)

Szívesen készítenek maguk is eszközöket, ilyen eszköz például az ún. „lapozó”. A „lapozó” tulajdonképpen egy néhány oldalas, nagyalakú könyv, amely kártyákkal és játéksomagokkal segít megtanulni, begyakorolni az új ismereteket.

„A lapozó nyújtotta rendszer arra sarkalja a gyerekeket, hogy az egyéb forrásból származó ismereteiket is próbálják rendszerezni, és elég hatékonyak lesznek benne.” (barbi52)

Az egyik édesanya beszámol arról, hogy kezdetben a hagyományos iskolai módszerekkel és eszközökkel dolgoztak, majd folyamatosan eltávolodtak ezektől, s nyitottabbá váltak újabb módszerek, eszközök után:

„Feladatlapoktól távoldova

Amikor eldöntöttük az otthonoktatást és elkezdtünk ismerkedni a lehetőségekkel, ötleteltünk mi mit hogyan szeretnénk csinálni, még nagyon ragaszkodtunk a feladatlapokhoz. Több mint egy év olvasgatás, tapasztalatszerzés után ettől a nézettől egyre inkább távolodunk. A feladatlapok az iskolai oktatási formához kapcsolhatóak, azért nem tudtunk elképzelni ezek

nélkül az oktatást, mert velünk is állandóan feladatlapoztak. Viszont az oo nem iskola otthon, hanem valami egészen más. Az első eltávolodást a living book felfedezése adta, majd a tematikus oktatáskövetkezett és a szemléletváltást betetőzte a Polgáros könyv.

Magabiztosságot pedig a könyvtár állománya adta, olyan csodálatos könyveket fedeztem fel az utóbbi időben, amelyek alátámasztották, hogy bizony minden, ami kellhet az iskolai vizsgán igazi, élő könyvekből is megtanítható, tantárgyi felosztástól függetlenül, ráadásul nem csak az előre feldolgozott iskolai tananyagok vannak benne, hanem rengeteg minden más is.” (greta6)

További módszerekként előkerült még a kérdeve kifejtés a módszere, a könyvtári utánajárás, s a Vadasparkban és múzeumokban való tanulás. Eszközeik is nagyon változatosak: módszertani kézikönyvek, szépirodalmi alkotások, írott ábécé a falon, kreatív eszközök az alkotáshoz és internetes linkek magyar vagy angolnyelvű, tanulást segítő weboldalakra mutatóan mind egyes családok mindennapi tanulásának szerves részei. Mindegyik család szívesen használ kézműves technikákat tanulása során. Olyan tanulási utakra is lehetőség nyílik az otthonoktatás keretein belül, melyeket a hagyományos iskolarendszer nem tudna biztosítani:

„Hetek óta nyúz Zs., hogy szeretne egy hétig ő gondoskodni az ételmezésünkről. Kész menüvel állt elem, reggeli, ebéd vacsora. (...) Napról napra végig gondolta a receptet, ellenőrizte mi van meg hozzá, ami nem volt, bevásárló cetlire került. Nagyon büszke voltam, egy kicsit azért is, mert én is így csinálom, és jó volt látni, hogy elleste. (...) mindet szerencsésen megoldotta.” (barbi3)

Heti időbeosztásuk, ezzel együtt tanulásuk időbeosztása is részben kötött, részben rugalmas, a család mindennapi életéhez igazodik:

„Én hatkor kelek, hogy mindent előkészítsek, Zs.-t 7-kor ébresztem. Így kábé végez a reggeli teendőivel és az evéssel nyolcra. Szerintem a legfontosabb tárgyak a matematika, írás-olvasás, így ezek mindennap vannak, ezekkel kezdünk. A többi tárgyat pedig elosztjuk a héten, tudja miből mennyit kell, abba van beleszólása, hogy melyik napra essen. Én csak arra figyelek, a választásnál, hogy mindenre sor kerüljön a héten. Egyedül a környezetet tömbösítjük, mert a kiírt heti egy óra az (szerintem) nudli :). Az új ismereteknél tanulunk együtt és az ismétlésnél, a gyakorlásnál egyedül dolgozik, először ő ellenőrzi majd én, ha van hiba, akkor kijavítjuk.” (barbi7)

„Van heti tervünk, amit minden hét elején kiteszünk. Ebben vannak állandó programok, mint zeneórák, összejövetelek, közös tanulások, heti három futás. És beírjuk az aktuális kirándulásokat, családi programokat, eseményeket” (olivia15)

Egyes tantárgyak tanításához jellemző, hogy magántanárt fogadnak a családok.

„Idén külön tesire is járattam a lányom, mert vannak olyan dolgok, amiket itthon nem tudok megoldani. Szekrényugrás, kézenállás (jó mondjuk ez menne, de vagyok annyira aggódós, hogy inkább szakemberre bízom ezt is :)), kislabdadobás, kötélmászás...” (barbi5)

„Különórára jár egy angoltanárhoz, ő a tanmenet szerint tanítja...” (barbi7)

Nem értünk mindenhez, ezért örülök, hogy van tanító néni barátnőm, matematika szakot végzett oo-s anyuka barátom, akikkel napi szinten lehet "konzultálni". (greta10)

A magántanárok jellemzően rendelkeznek pedagógiai végzettséggel, több esetben a befogadó iskola pedagógusai, és akadnak igazán különleges pedagógusok és történetek is:

„Magántanuló magántanárnál:)

Lett nekünk egy matek-kémia-fizika tanárbácsink (...) J. bácsi cigányszármazású, bár nem látszik rajta, ő nem szégyelli sehol. Harmincakárhány évesen lebetegedett, sok időt töltött kórházakban, kezeléseken, rengeteget olvasott. Pl. matematikát. (...) Rájött, hogy mindig is szerette, de nem foglalkozott vele, zajlott az élet, munka, stb. Olyannyira beleásta magát, hogy 39(!) évesen elkezdte az egyetemet, nappalin, csupa fiatal között. Nem tudom leírni azt a nyugalmat, ami belőle árad, legszívesebben ott ülnék én is és tanulnék! Valahogy összefüggéseiben tudja átadni a tudását, gyakorlatiasan és logikusan. Olyan sikersztorikat produkál, mint a filmekben: vagány, léha fiatalok elkezdenek érdeklődni a tanulás iránt, bukásra álló gyerekek nem tudnak ötösnél rosszabb dolgozatokat írni, az én Hannám 3 órányi tanulás után hármásra tud... És ez az ember munkanélküli. (...) J. bácsi nem is nyereszkedik... Szeret tanítani, szereti az eredményt látni meg a csillogó szemeket.” (olivia7)

A családok gyakorlata eltér abban a tekintetben, hogy tanulnak-e nyáron. Van szülő, aki ezt nagyon fontosnak és nagyon jó lehetőségnek tartja, vannak, akik a pihenésre helyezik a hangsúlyt a szünetben, például sok családi programot szerveznek, táboroznak a gyerekek. Általános jellemző mindkét esetben, hogy a tanulásértelmezésük jóval tágabb az iskolai tananyag elsajátításánál.

„Hangsúlyozom, mint eddig mindig, a tanulás alatt nem a könyvből magolást értem. Az Internet tele van jobbnál jobb ötletekkel, amivel bepótolható, ami kimaradt évközben, és nem igaz az sem, hogy ártana a szülő-gyerek kapcsolatnak egy ilyen nyári projekt. Sőt!” (barbi12)

Egyik család külföldi vendégeket is fogadott ebben az időszakban, melyből -elmondása szerint- nagyon sokat tanultak gyermekei.

„Tavaly Jakab és Hanna egy nemzetközi kongresszuson vettek részt Belgiumban, persze Alice-éknál vendégeskedtek, és ott ismerkedtek meg Antoinette-tel és gyermekeivel. Ők Brüsszelben élnek, francia anyanyelvűek. (...) Azután leveleztek, és tavasszal a lányaink megszervezték, hogy itt nyaralnak nálunk. (...) Az ilyen alkalmak többe tanítanak a családnak, mint egy iskolai tanév. Tanultuk és gyakoroltuk a nyelveket, a szocializáció egy sokkal magasabb szintjét, kultúrákat, zenéket, alkalmazkodást, önfeláldozást, adakozást, elfogadást, és még órákig sorolhatnám. El sem tudnám mesélni azokat az élményeket, amik érték a gyerekeket...” (olivia13)

Tanulóra vonatkozó témák

A kutatásban részt vevő diákok közül egy gyermek tartósan beteg, pajzsmirigy-túlműködése van, ez is közre játszott abban, hogy otthontanuló lett, majd miután megtapasztalták ennek a tanulási formának az előnyeit, testvérei is magántanulók lettek. Sajátos nevelési igényű tanuló nem volt a mintában.

A tanulók otthonoktatáshoz való hozzáállása nagyon pozitív. Szívesen tanulnak otthon szüleikkel, testvéreikkel. A vizsgázáshoz való viszonyuk is alapvetően pozitív.

„Sosem járt iskolába. Amíg azt képzelte, hogy az iskola csak a „10 percek”-ből áll, időnként felhozta, hogy mikor lesz ő is iskolás. Amióta rendszeresen találkozik „bejárós” gyerekekkel a délutáni foglalkozások során, és kialakult benne egy reális kép a suliról, már nem kérdezőgeti, hanem egyre gyakrabban mondja, hogy de jó, hogy ő itthon tanulhat.” (barbi8)

„Bernát természetesen izgult a vizsgák miatt, de nem volt sem stresszes, sem ideges.” (greta17)

A tanulók tanulmányi eredményei nagyon eltérnek egymástól. Egyik diák mindig szíkitűnő, a tartósan beteg gyermek esetében azonban szóba jött egyszer az évismétlés is, bár ennek okául egyértelműen a betegséget jelölték meg.

„Ismét kitűnő lett, csupa dicsérettel Tízéves.” (barbi44)

„Hanna sikeresen es kevesbe sikeresen letette a felevi vizsgait. Ugy gondolom, nem csak o vizsgazott azon a napon, am ok nem kaptak rola kezzelfogható bizonyítványt...” (olivia31)

Szülőre vonatkozó témák

A kutatásban részt vevő otthonoktató szülőknek kifejezetten pozitív a hozzáállásuk az otthonoktatáshoz. Gyakran utalnak arra, hogy szükségük van segítségre (ezt erősíti meg, hogy mindegyik család fogadott magántanárt is). Vizsgák előtt nagyon izgulnak azért, hogy gyermekük jól teljesítsen, s át tudja adni valójában mindazt, amit az előző félévben tanultak.

„Miért szeretem az otthonoktatást? Mert az otthonoktatók nagyjából megválaszthatják a környezetet, amelyben a gyermek testileg-lelkileg fejlődik. Így ez történhet olyan helyen, ahol a kudarcokért nem kinevetik, hanem bátorítják, ha valami nem megy, és a kisebb sikereit is értékeli. Ennek az lesz a következménye, hogy a felmerülő problémákat, nehézségeket nem teherként éli meg, hanem egy izgalmas, megoldandó feladatként. Sőt eljut oda, hogy Miért ne menne ez nekem? Ráadásul ha valamivel "többet képzem" magáról, mindig egy kicsit nagyobb falatot vállal be, folyamatos lesz a fejlődés.” (barbi5)

A szülők nevelési-oktatási intézményekhez való viszonyulása is eltérő. Nem gondolják, hogy minden családnak az otthonoktatás lenne a megoldás, de a hazai oktatási rendszerrel rendszeresen megfogalmaznak kritikai gondolatokat.

„Teljesen egyetértek azzal, hogy létezik olyan eset, amikor az iskola a jó megoldás.” (barbi7)

„Mert véleményem szerint a szocializációt nem fedi le az óvodai, iskolai közösség, sőt inkább hátráltatja a valódi beilleszkedést. Hiszen a társadalom, ahová szocializálódni kell, nem korcsoportokra osztott, az intézményi oktatást leszámítva sehol sem vagyunk kortársak társaságára kényszerítve.” (greta7)

A kutatásban részt vevő édesanyák között van pedagógus, ő a következőképpen vélekedik a pedagógus diploma otthonoktatáshoz való szükségességéről:

„Azok a szülők, akiknek nem pedagógusi végzettségük van, eredményesen művelhetik az oo-t? (Tudom, hogy régen sokan így tanították a gyerekeiket, de a mostani teljesítményhajlás iskolarendszerben elég lehet a tanításhoz a józan paraszti ész és akarat?) Úgy gondolom, hogy bőven elég lehet a józan paraszti ész és az akarat is (persze z is fontos, hogy miért akarjuk). Bár én előnynek látom a pedagógus végzettséget (vagy azt, ha van egy, akihez bizalommal fordulhatunk), de ezt betudhatjuk szakmai ártalomnak :) . Meglepett vizsgán, hogy a legtöbb gyerek mellé pedagógust fogadtak a szülők, és ők is elkísérték a vizsgázót.” (barbi7)

Az otthontanuló diákok szocializációjára vonatkozó témák

Vizsgálatomban részt vevő családok számos szocializációs közegben jelennek meg rendszeresen. Ilyen közegek például a helyi óvoda és iskola rendezvényei (pl. szüreti mulatság), játszótér, sportedzés (balett), társastánc, Vadaspark-látogatás más otthonoktató családokkal, múzeumlátogatás más otthonoktató családokkal, baráti látogatások, vallási közösségek. Az édesanyák nagyon szívesen írják meg véleményüket és tapasztalataikat a szocializációs kérdéskörrel:

„Miért szeretem az otthonoktatást? Mert az én kezemben van a gyerekem szocializációja, aminek az eredményével nagyon elégedett vagyok. Az én lányom fellépésének, szocializáltságának köszönhetően ma egy kislány 60 percig nem "senki" volt a peremen, hanem egy csacsogó fruska a többi közt.” (barbi2)

„Gyenge lesz a gyerek, ha nem edződik farkas törvények között?! Természetesen nem! A magokat sem vettjük el télen, hanem kivárjuk a megfelelő időt, ahhoz, hogy erős, egészséges növény fejlődjön belőle.” (barbi8)

Én nem hiszem, hogy a gyerekeimnek arra a társaságra volna szükségük, ami ma a közintézményekben körülveszi őket... Itthon erkölcsös és vallásos nevelést kapnak, és sokkolóan hat rájuk, amit az iskolában tapasztalnak. (...) Otthon tanuljanak meg viselkedni, étkezni, mosdót használni, alkalmazkodni a családtagokhoz. Ez régen, mikor nagycsaládok voltak és sokszor több generáció is együtt élt, nagyon jól működött. A gyerekek megtanultak együtt dolgozni a nagyival, alkalmazkodni a lassabb, betegesebb családtagokkal, hallgattak meséket, dalokat, és a ki legfontosabb: megtanulták, hogy a család a legerősebb kötelék,

mindig lesz hova visszatérni... Emlékeztek még, gyerekkorunkban mindig azt hallgattuk az iskolában, hogy az iskola a második otthonunk? utáltam ezt.... sose éreztem magam otthon egy olyan intézményben, ahol nincs igazság és főleg nincs szeretet.” (olivia2)

Következtetések

A következő sorokban ismertetem az eredményekből levont következtetéseimet.

Ugyan mindhárom család keresztény, kettő esetében egyértelmű, hogy az „ideológiai” kategóriába sorolható otthonoktatói motivációit tekintve, a harmadik család pedagógiai megfontolásokról is gyakran beszámol. Az „ideológusok” legfőbb célja, hogy az otthonoktatás keretein belül át tudják adni gyermekeiknek vallásukhoz kötődő nézeteiket, értékrendjüket és világnézetüket. Általában hagyományos tankönyvekkel és munkafüzetekkel dolgoznak, szívesebben vesznek részt sztenderdizált teszteken, s komolyabban veszik az évvégi eredményeket, mint a pedagógiai kategóriába tartozók. (Taylor-Hugh, 2010) Romanowsky (2006) ír arról, hogy mára a vallási indokból otthonoktatás mellett döntő családoknál is megjelennek a pedagógiai megfontolások is. Arra vonatkozóan nem találtam adatot, hogy kifejezetten az otthonoktatás akadémiai eredményessége miatt vagy a nevelési-oktatási intézményekkel való elégedetlenség miatt választották volna az otthonoktatást, azonban gyakran írnak le iskolakritikai gondolatokat, ebből arra következtetek, hogy pedagógiai megfontolások is szerepet játszottak az otthonoktatás választásában. (Az iskolakritikai gondolatokat a „Szülőre vonatkozó témák”-nál ismertettem.)

Érdekes tényező, hogy mindhárom vizsgált család keresztény, s erről írnak is blogukon. (Egyéb vallás nem is jelenik meg a blogbejegyzésekben, ezért nem került egy bejegyzés sem az „Egyéb vallásosság” alkategóriába.) Ennek legalább három lehetséges oka lehet: (1) a mintavétel során véletlenül úgy alakult, hogy vallásos szerzők blogjai lettek kiválasztva, (2) inkább azok az otthonoktató édesanyák vezetnek blogot tapasztalataikról, (3) a magyar otthonoktató családokra általában jellemző a kereszténység. A valós ok megtalálásához további vizsgálatok szükségesek.

A módszereket tekintve -a blogok alapján következtetve- megállapíthatjuk, hogy a magyar otthonoktató édesanyák szívesen alkalmaznak olyan eszközöket és módszereket, melyek reformpedagógiai gyökerekkel bírnak. Tanuláértelmezésük is tágabb, mint az iskolai tananyag elsajátítása. Ebből arra következtetek, hogy a konstruktivista pedagógia és az önszabályozó tanulás is jellemzőbb tanulásukra, oktatásukra, mint a magyar állami iskolákban tanulókéra, azonban ennek kiderítésére további kutatások szükségesek.

A tanulmányi eredményeket vélhetően befolyásolja az iskolával kialakított viszony milyensége is. Az otthontanulók tanulmányi eredményessége jobb mint iskolába járó társaiké, amint arról az elméleti leírásban részletesen írtam is. Ezt nem erősíti meg saját vizsgálatom, de az ellentétét sem állíthatja. Egyrészt itt csupán néhány diák eredményeit ismerjük, másrészt az amerikai kutatási adatok sztenderdizált tesztek eredményeit ismertetik, s nem iskolai osztályzatokat. Egyáltalán nem lehetünk biztosak abban, hogy az iskolai osztályzatok a diákok valós teljesítményét és tudását mérték, illetve hogy a pedagógusok nem voltak-e elfogultak az osztályzásnál, akár negatív, akár pozitív irányba.

Az átlagos otthontanuló gyermek nem szenved hátrányt szocializáció tekintetében, s 5.2 tevékenységnek aktív részese házon kívül, ilyenek például a sportklubbok, művészeti körök, önkéntesség, vagy éppen a cserkészlet. (Ray, 1997; idézi Romanowsky, 2006) A blogok szerzői családjainak élete és mindennapjai is ezt támasztják elő.

Összegzés

Kutatásomban magyar otthonoktató és tapasztalataikról blogot vezető édesanyák blogjait elemeztem tematikus elemzéssel. Dolgozatom erőssége, hogy mind témám, mind az alkalmazott módszer újszerű, különösen hazai kontextusban. Gyengeségként jelenhet meg a blogot vezető otthonoktató családok lehetséges, hogy egy speciális csoportját képezik a magyar otthonoktatóknak. Kutatásom legfőbb korlátja a hazai kutatások hiánya, s hogy ezáltal nem tudom eredményeimet más magyar viszonyokra vonatkozó eredményekkel összevetni.

Kutatásom célja volt feltárni, hogy az otthonoktató családoknál milyen csoportok és mintázatok jelennek meg Magyarországon. Arra a kutatási kérdésre, hogy milyen témák mentén szerveződik a köznépi otthonoktatás diskurzus ma Magyarországon, választ adnak azon témán melyek a tematikus elemzés során alakultak ki. Egyértelműen a főbb témakörök az otthonoktatók vallásossága, a társadalom és az iskola viszonyulása az otthonoktatáshoz, az otthontanulás módszerei és eszközei, a szülők viszonyulása a nevelési-oktatási intézményekhez, a szülők pedagógiai végzettségének megléte, a tanulók eredményei és a szocializáció kérdésköre. A második kutatási kérdésre, miszerint milyen csoportok hozhatóak létre a magyar otthonoktató családok között, s közöttük milyen különbségek mutathatóak ki, részben kaptam választ. Az „ideológiai” csoport egyértelműen létezik ma Magyarországon, ezen a csoporton belül is vélhetően csak egy alcsoport a keresztény indíttatásúak. A többi alcsoportra és csoportra vonatkozóan azonban nem kaptam adatot, így a csoportok mintázatok általi egymástól való megkülönböztetés elveszti értelmét. A kutatásban részt vevő családokról kiderült, hogy vallási okból választották az otthonoktatást; a társadalom, a befogadó iskola és a pedagógusok olykor nyitottak, bár gyakrabban gyanakvóak tanulási formájukkal szemben; a tanulók eredményei eltérőek, az otthonoktatáshoz viszont egyöntetűen pozitívan állnak; a szülők gyakran megfogalmazzák a nevelési-oktatási intézményekkel szemben negatív kritikát, de pozitív tapasztalataikról is szívesen beszámolnak; s az otthonoktató családok számos szocializációs közegben részt vesznek. Arra a kutatási kérdésre, mely arra kérdez rá, hogy a fenti csoportok besorolhatóak-e az „ideológiai” és „pedagógiai” kategóriába, is részben kaptam választ. Az „ideológiai” kategória egyértelműen létezik, a „pedagógiai” kategóriára vonatkozóan ebben a kutatásban nem láttam példát, azonban a dolgozatban ismertetett informális, személyes értesüléseim

alapján (pl. otthonoktató találkozók), létezik, Páll Gábor (2015) interjúalánya is ebbe a kategóriába sorolható-

Úgy gondolom, hogy kutatásom jó kiindulási pontot biztosít további, az otthonoktatás hazai helyzetére vonatkozó kutatásoknak. Személyes terveim között szerepel egy országosan reprezentatív kérdőíves vizsgálat készítése, illetve fontosnak tartanék még megfigyeléseket, melyek az eltérő tanulási módszereket mutathatnák be részleteiben, továbbá mélyinterjúkat szülőkkel (édesanyákkal és édesapákkal egyaránt) és gyerekekkel a mélyebb feltáráshoz.

Őszintén remélem, hogy dolgozatommal sikerül inspirálnom más hallgatókat, kutatókat, hogy ezzel a rendkívül érdekes, gyakran félreértett, s kevésbé kutatott témával foglalkozzanak. Úgy gondolom, hogy feltétlenül szükséges az otthonoktatás további kutatása, hogy a neveléstudomány és a közvélemény is megismerhesse annak előnyeit, hátrányait, lehetőségeit és veszélyeit egyaránt, s ez alapján informált és megfontolt döntéseket tudjon hozni, saját és mások életére vonatkozóan!

Felhasznált irodalom

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről. URL: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV Utolsó letöltés: 2016.10.31.

Academic Statistics on Homeschooling. Home School Legal Defense Association honlapja. URL: hslda.org/docs/nche/000010/200410250.asp Utolsó letöltés: 2016.11.01.

Albert Cheng (2014): Does Homeschooling or Private Schooling Promote Political Intolerance? Evidence From a Christian University. *Journal of School Choice*. **8**. 1. sz. 49-68.

Alex Fenton (2006): *Weft QDA User's Manual*. URL: http://www.pressure.to/qda/doc/weft_manual-en.pdf Utolsó letöltés: 2016.11.15.

André Viktória (2006): *Az otthonoktatás*. Kaposvár, Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar Szakképzés-pedagógiai és Társadalomtudományi Tanszék (szakdolgozat)

Bagdy Emőke (1986): *Családi szocializáció és személyiségzavarok*. Tankönyvkiadó, Budapest.

Basham, P. (2001): Home Schooling. From the Extreme to the Mainstream. *Public Policy Sources*, **51**. The Fraser Institute, Vancouver, B.C., Canada

Báthory Zoltán, Falus Iván (szerk., 1997): *Pedagógia Lexikon*, Keraban Könyvkiadó, Bp.

Benyovszky Andrea (Utolsó módosítás: 2013.08.10.): Otthonoktatás... *Tani-tani Online*, URL: http://www.tani-tani.info/otthonoktatas_az_amerikai Utolsó letöltés: 2016.11.02.

Berényi Eszter (2002): Iskolátlánítási kísérletek. *Educatio*, 3. sz. 504-509.

Braun, V. és Clarke, V. (2006): Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. **3**. 2. sz. 77-101.

Carlson, D. (2009): Homeschooling and bilingual education. A well-kept secret. *Encounter: Education for Meaning and Social Justice*. **22**. 4. sz. 10-13.

Drenowsky, C. K. és Cohen, I. (2012): The impact of homeschooling on the adjustment of college students. *International Social Science Review*. **87**. 1/2. sz. 19-34.

Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata. URL: http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/hng.pdf Utolsó letöltés: 2016.10.31.

Falus Iván (2003, szerk): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Fóti Péter (Utolsó módosítás: 2014.12.21.): Demokrácia és unschooling. *Taní-tani Online*. URL: http://www.tani-tani.info/demokracia_es_unschooling Utolsó letöltés: 2016.11.02.

Fóti Péter (2007): Amit az iskolában elfelejtünk. *Taní-tani*. **11.** 2. sz. 23-38.

Hévér Henrietta Mária (2012): *A magántanulók problémakörének vizsgálata*. Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar (diplomamunka)

Hodkinson, P (2007): Interactive online journals and individualization. *New Media and Society*. **9.** 4. sz. 625-650.

Hookway, N. (2008): Entering the blogosphere. Some strategies for using blogs in social research. *Qualitative Research*. **8.** 1. sz. 91-113.

Huffaker, D.A., és Calvert, S. L. (2005): Gender, identity , and language use in teenage blogs. *Journal of Computer-Mediated Communication*. **10.** 2. sz. cikk1 URL: <http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue2/huffaker> Utolsó letöltés: 2016.11.15.

Illich, I. (1970): *Iskolátlanított társadalom*. In: Celler Zsuzsa (1996, szerk.): Válogatás a XX. század külföldi pedagógiai irodalmából. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest.

Jánossy Aliz (2015): Otthontanulás: alternatíva vagy lehetőség? *Magyar Közoktatás*. 5. sz. 18-19.

Klicka, J.C. (2008): *Otthonoktatás: egy helyes döntés*. Presbiteriánus Kiadó, Miskolc.

Knowles, J. G. (1991): *We've grown up and we're OK. An exploration of adults who were home-educated as students*. A „New Zealand Association for Research in Education” 13. Nemzeti Konferenciáján bemutatva.

Mészáros György (2015): *Kell-e nekünk az iskola?* In: N. Kollár Katalin, Rapos Nóra (szerk., 2015): A társas, társadalmi viszonyok. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 92-101. o.

Mészáros István, Németh András és Pukánszky Béla (2004): *Neveléstörténet*. Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Osiris Kiadó, Budapest.

Mészáros István, Németh András és Pukánszky Béla (2004): *Neveléstörténet szöveggyűjtemény*. Osiris Kiadó, Budapest.

Mihály Ildikó (2006): Az otthon tanulás gyakorlata; a múlt, a jelen- és a jövő? *Új Pedagógiai Szemle*. **56.** 6. sz. 83-90.

Milyen lesz a jövő iskolája? URL: <http://ofi.hu/tudastar/oecd-tanulmanyok/milyen-lesz-jovo>
Utolsó letöltés: 2016.10.18.

Montessori Homeschooling honlapja. URL: <http://www.montessori.edu/homeschooling.html>
Utolsó letöltés: 2016.10.31.

Nágel Zsuzsanna (Utolsó módosítás: 2012.09.23.): Otthonoktatás. *Tani-tani Online*, URL: http://www.tani-tani.info/otthonoktatás_1 Utolsó letöltés: 2016.11.02.

National Home Education Research Institute honlapja. URL: <http://www.nheri.org/research/research-facts-on-homeschooling.html> Utolsó letöltés: 2016.10.21.

Nelsen, M.B. (1998): Beyond the stereotypes. Home schooling as a legitimate educational alternative. *High School Magazine*. **6.** 2. sz. 32–37.

OECD (2001): *What Schools for the Future?* URL: <http://www.oecd.org/site/schoolingfortomorrowknowledgebase/futuresthinking/scenarios/38967594.pdf> Utolsó letöltés: 2016.10.31.

Oktatási Hivatal (2014): *Országos Jelentés. A magántanulónak nyilvántartással kapcsolatos eljárás szakmai ellenőrzése*. URL: http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktat/ellenorzesek/Jelentes_magantanulo_2014.pdf Utolsó letöltés: 2016.10.31.

Oktatási Jogok Biztosának Hivatala honlapja. URL: http://www.oktbiztos.hu/ugyek/jelentes2013/kozv_jogok.html Utolsó letöltés: 2016.10.31.

Ó-Nagy Andrea (2001): Magántanulók. Budapesten a XV. kerületben. In: *Háló*. **7.** 5. sz. 5-6., 11-13.

Páll Gábor (2015): *Hogyan tanulnak a magántanulók?* Fókuszban a Clonlara Magántanulói Oktatási Program. Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar (szakdolgozat)

Pásztor-Ambrusz Eszter (2012): *Középsúlyos fokban értelmi fogyatékos gyermekek otthonoktatásának elméleti lehetőségei*. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest. (szakdolgozat)

Polonkai Mária (1986): *A tanulók otthoni tanulásának irányítása*. KLTE, Debrecen.

Ray, B.D. (1997): *Strengths of their own*. Home schoolers across America. National Home Education Research Institute, Salem.

Ray, B.D. (2003): *Home schooling grows up*. National Home Education Research Institute. Salem.

Ray, B.D. (2015): *Research Facts on Homeschooling*. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED556234.pdf> Utolsó letöltés: 2016.11.01.

Romanowsky, M. H. (2006): Revisiting the Most Common Myths about Homeschooling. *The Clearing House. Common Homeschooling Myths*. **79**. 3. sz. 125-129.

Rousseau, J.-J. (1997): *Emil, avagy a nevelésről*. Papirusz Book, Budapest.

Rudner, L.M. (1998): *Home Schooling Works*. The Scholastic Achievement and Demographic Characteristics of Home School Students in 1998. Home School Legal Defense Association, Purcellville.

Simmons, T. (é.n.): *The personal is political? Blogging and citizen stories: the case of Mum's Army*. URL: <http://www.restore.ac.uk/orf/futures/futuresblogs.htm> Utolsó letöltés: 2016.12.05.

Snee, H. (é.n.): *What is blog analysis?* The University of Manchester. URL: <http://www.methods.manchester.ac.uk/medialibrary/docs/blog-analysis.pdf> Utolsó letöltés: 2016.11.20. (előadás)

Szilágyiné Nágel Zsuzsanna (2012): *Otthonoktatás a mai Magyarországon: tények és tévhitek az otthonoktatásról*. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar (szakdolgozat)

Taylor-Hugh, D. (2010): *Are All Homeschooling Methods Created Equal?* URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED510702.pdf> Utolsó letöltés: 2016.10.07.

Thelwall, M. (2007): Blog searching: The first general-purpose source of retrospective public opinion in the social sciences? *Online Information Review*. **31**. 3. sz. 277-289.

Thelwall, M. és Prabowo, R. (2007): Identifying and characterising public science-related fears from RSS feeds. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. **58**. 3. sz. 379-390.

Wakeford, N. és Cohen, K. (2008): Fieldnotes in Public: Using Blogs for Research. In: N. Fielding, R. M. Lee és G. Blank (szerk.): *The SAGE Handbook of Online Research Methods*. London. 307-326.

Waldorf Homeschooling honlapja. URL: <http://www.waldorfhomeschoolers.com/> Utolsó letöltés: 2016. 10. 31.

Mellékletek

I.számú melléklet: A kézi szűrés folyamata

II.számú melléklet: A deskriptív kódok kialakításának és az interpretatív kódok változtatásának folyamata

A kézi szűrés folyamata

Interpretatív kódok alapján kialakított keresőszavak

- otthonoktatás
- oktatás
- nevelés
- tanítás
- tanulás
- érték
- vallás
- keresztény
- szabadság
- független
- oktatási rendszer
- iskolarendszer
- szocializáció
- továbbtanulás
- felsőoktatás
- főiskola
- egyetem
- vizsga
- magántanuló
- tankönyv
- munkafüzet
- taneszköz
- módszer
- világnézet

Kézi szűrés során kialakított keresőszavak

- otthonoktató
- tanár
- pedagógus
- iskola
- osztály
- értékelés

- osztályzat
- jegy
- eszköz

A továbbiakban táblázatos formában ismertetem a kézi szűrés folyamatát. Két típusú táblázatot használok: az egyik az elemzéshez kiválasztott bejegyzéseket mutatja, s az azokhoz tartozó hozzászólások (kommentek) számát, a másik pedig a nem elemzett bejegyzések linkjét tartalmazza, azzal az információval kiegészítve, hogy mi az adott blogbejegyzés központi témája (s ezáltal annak indoklása, hogy miért nem került be az elemzett bejegyzések közé).

www.greyhomechool.blogspot.com

Kézi szűrés időpontja: (2016.11.23.16:25:00-17:55:00; 2016.11.24. 9:14:00-9:37:00)

otthonoktatás: (30 találat, 10 kapcsolódó, 20 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOZZ BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2014/07/bernat-es-az-iras.html	3
http://greyhomechool.blogspot.com/2014/07/elkoltozhettunk.html	2
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/09/csuhe-csapat.html 0	0
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/10/mi-tanulos-sarkunk.html	4
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/08/cikket-olvastam.html	4
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/02/feladatlapoktol-tavoldova.html	7
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/03/szocializalodunk.html	0
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/07/linkesedes.html	0
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/10/napirend.html	5
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/10/ebben-csataban-ki-az-ellenseg.html	6

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/10/hogy-mire-nincs-idom.html?m=0	gyorsírás

http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/10/bocsi-de-megint-jatszom.html	kötés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/10/mega-dott-blokk-kesz.html?m=0	hímzés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/10/egyszaru-nap.html?m=0	főzés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/10/vadaspark.html?m=0	mindennapok
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/10/birsalmasajt.html	főzés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/01/bocsanat-mikszath.html	olvasás
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/02/2009-jan-14-del-amerika-fenyei.html	olvasás
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/10/himzesmintak.html	hímzés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/02/2009-jan6-blogterre-tetetik.html	kereszténység
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/02/2009-febr-17-vagyunk.html	gyermekgondozás
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/02/2009-febr-26-te-vagy.html	kereszténység
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/02/2009-febr-27-neha-meg-alkotok-is.html	hímzés

http://greyhomechool.blogspot.hu/2013/11/oszi-hutomagnes-es-konyvjelzo.html	kézműveskedés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/10/biblia-tanulmányozási-eszköztár-2.html	kereszténység
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/07/elvonat-jatek-eredmeny.html	kereszténység
http://greyhomechool.blogspot.hu/2012/06/anyak-napja-nem-maradt-el.html	gyereknevelés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/05/marpedig-akarjuk-fejleszteni.html	tanulás iskola előtt
http://greyhomechool.blogspot.hu/2012/11/kotes-babaknak.html	kötés

otthonoktató: (11 találat, 2 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 9 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2016/01/amiben-minden-otthonoktato-csalad.html	0
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/07/megint-vadaspark.html	4

oktatás: (41 találat, 1 kapcsolódó, 25 nem kapcsolódó, 15 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/05/aktualis-mondoka.html	4

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
--------------------------	------------------

http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/06/82-unnepi-konyvhét-gyermek-szemszögből.html	olvasás
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/05/hazijobb.html	főzés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/12/advent-12-napja.html	kereszténység
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/01/fankot-keszítettünk.html	tanulás iskola előtt
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/03/amikor-misi-atya-megszerzi_02.html	tánc
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/03/targyalandosag.html	háztartásvezetés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/05/halasz-judit-koncert.html	zene
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/05/kolykoket-nezve.html	tanulás iskola előtt
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/08/mint-fagyit.html	gyereknevelés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/02/tanctanfolyam.html	tánc
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/05/penteken-móra-múzeum-pillangók-kortas.html	tanulás iskola előtt
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/11/damaszkusz-kurzus-élménybeszámoló.html	kereszténység

http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/03/peter-brock-nelli.html	gyermekirodalom
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/04/fogmosasra-motivalas.html	gyereknevelés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/03/hetforn-nezegettem-erton.html	gyermekirodalom
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/06/venusz-stola-bemutatas-csak-egy-evet.html	kötés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/04/kinem-hagyom.html?m=0	kötés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/11/szent-andras-napja.html	kereszténység
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/02/tutilelohelyek.html	háztartásvezetés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/11/timilyen-feltetellel-szeretitek.html	főzés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/08/gyors-konyv-nagy-betukkel.html	gyermekirodalom
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/06/zsoltakolitus-lett.html	kereszténység
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/04/oktogon-napok.html	kereszténység
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/05/az-uj-hazikedvenc.html	környezettudatosság

http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/07/hazertunk.html	gyereknevelés
---	---------------

nevelés: (14 találat, 0 kapcsolódó, 3 nem kapcsolódó, 11 kiszűrve ismétlődés miatt)

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉS	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/06/esemenyrogzitesbol-otos.html?m=0	fotózás
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/08/amit-ritkan-teszek.html?m=0	film
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/04/csavarogtunk.html?m=0	mindennapok

tanítás: (4 találat, 1 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 2 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/05/rajzoljunk.html	2

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/08/pal-kurzus.html	kereszténység

tanulás: (9 találat, 2 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 6 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/05/nyelv-es-foldrajz-tanulas.html	7
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/08/anyagok	2

magyarul.html	
--	--

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/08/kiallitas.html	kiállítás

tanár: (5 találat, 1 kapcsolódó, 2 nem kapcsolódó, 2 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2015/06/vizsgak.html	0

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/12/potolok.html	kötés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/11/ilyen-anyava-nem-szeretnek-valni.html	gyereknevelés

pedagógus: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

érték: (1 találat, 0 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉS	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/08/korh-azi-kegyelem-reszleg.html	szülés

vallás: (1 találat, 0 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/12/messze-mentunk-es-meg-tovabb.html	2

keresztény: (12 találat, 0 kapcsolódó, 3 nem kapcsolódó, 9 kiszűrve ismétlődés miatt)

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/08/paps-ag-eve.html	kereszténység
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/06/baba-klub-vezetotalalkozo-es-gondolatok.html	gyereknevelés
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/07/sziv-bajnokai-filmet-neztem.html	film

szabadság: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

független: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

oktatási rendszer: (1 találat, 0 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/05/marc-ius-es-aprilis-konyvekben.html#uds-search-results	gyermekirodalom

iskolarendszer: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

iskola:(15 találat, 1 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 13 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2013/03/februari-konyvek-es-nehany-eletkep.html	0

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
--------------------------	------------------

http://greyhomechool.blogspot.hu/2009/09/bemutato.html	horgolás
---	----------

osztály:(2 találat, 1 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/11/otletkaptar.html	13

szocializáció: (10 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 10 kiszűrve ismétlődés miatt)

továbbtanulás: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

felsőoktatás: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

főiskola: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

egyetem: (5 találat, 3 kapcsolódó, 2 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2012/09/nem-tudom.html	0
http://greyhomechool.blogspot.hu/2015/03/karoly-es-janos-birodalma.html	0
http://greyhomechool.blogspot.hu/2015/08/taneszkozok-beszerzese.html	0

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/02/verne-gyula.html	olvasás
http://greyhomechool.blogspot.hu/2015/01/konyvkihivas.html	olvasás

vizsga: (1 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

értékelés: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

osztályzat: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

jegy: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

magántanuló: (1 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

tankönyv: (1 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

munkafüzet: (1 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

taneszköz: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

eszköz: (4 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 3 kiszűrve ismétlődés miatt)

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2013/10/csak-az-marad-ami-mienk.html	háztartásvezetés

módszer: (5 találat, 2 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 2 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://greyhomechool.blogspot.hu/2011/06/rendrakas.html	3
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/07/tartozom-egy-ihlettel.html	0

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://greyhomechool.blogspot.hu/2010/03/gryllus-koncert.html	zene

világnézet: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

www.bergamott.blogspot.com

Kézi szűrés időpontja: (2016.11.24. 9:40:00-10:30, 2016.11.27. 18:01:00-19:35:00)

otthonoktatás: (5 találat, 5 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2012/06/kerdezz-felelek-magantanuloi-statusz.html	1
http://bergamott.blogspot.hu/2014/03/miert-szeretem-az-otthonoktatast-2.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2014/02/miert-szeretem-az-otthonoktatast.html	5
http://bergamott.blogspot.hu/2014/04/miert-szeretem-az-otthonoktatast-3.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2014/06/miert-szeretem-az-otthonoktatast-4.html	0

otthonoktató: (5 találat, 4 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2013/07/meghivo.html	14
http://bergamott.blogspot.hu/2012/09/10-kerdes-bettitol-10-valasz-tolem.html	1
http://bergamott.blogspot.hu/2012/09/10-kerdes-amit-otthonoktatokent-gyakran.html	15
http://bergamott.blogspot.hu/2011/07/hogyan-csereli-ki-egy-otthonoktato.html	4

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2012/03/dijat-kaptam-7-dolog-magamrol.html	Szövegkörnyezet nélkül nem értelmezhető

oktatás: (1 találat, 0 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2012/05/ujdonsago-k-mar-hogy-zs-nek.html	mindennapok

nevelés: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

tanítás: (2 találat, 1 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2010/11/matematika-tanitas-es-tanulas.html	0

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2012/11/napokig-morgolodok-olyan-aprosagok.html	mindennapok

tanulás: (12 találat, 7 kapcsolódó, 4 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
--------------------------------------	---------------------

http://bergamott.blogspot.hu/2014/08/ugyeskedd-kisauto.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2015/07/nyariszunt.html	6
http://bergamott.blogspot.hu/2013/07/ajanlo.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2012/09/10-kerdes-amit-otthonoktatokent-gyakran.html	15
http://bergamott.blogspot.hu/2012/06/az-otthonoktatasrol-ovoda.html	13
http://bergamott.blogspot.hu/2012/03/siras-rivas-avagy.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2011/06/szorozni-tanulas.html	8

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2013/01/ajanlo-utolag-vagy-joval-elore.html	gyermekirodalom
http://bergamott.blogspot.hu/2012/05/stampedli.html	gyereknevelés
http://bergamott.blogspot.hu/2013/04/dijat-kaptam.html	blogolás
http://bergamott.blogspot.hu/2012/02/jelmez.html	gyereknevelés

tanár: (11 találat, 5 kapcsolódó, 5 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2015/10/kizokkentos-felfrissitos-taps.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2015/06/tanulj-tino.html	2
http://bergamott.blogspot.hu/2014/10/magad-uram-ha-tankonyviro-nem.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2014/10/ami-legfontosabb-tanulashoz.html	2
http://bergamott.blogspot.hu/2011/12/lyj-rol-ez-is-az-is.html	0

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2015/03/euklideszi-szerkeszteshez-ajanlom.html	Szöveggörnyezet nélkül nem értelmezhető
http://bergamott.blogspot.hu/2015/03/ugyeskedd-terhata-su-kep-extrakkal.html	Kép nélkül nem értelmezhető
http://bergamott.blogspot.hu/2012/07/dijat-kaptam.html	Blogolás
http://bergamott.blogspot.hu/2012/01/korcsolyazni-jo.html	korcsolyázás
http://bergamott.blogspot.hu/2011/06/kommentar-nelkul.html	mindennapok

pedagógus: (4 találat, 3 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2014/05/velemeney.html	4
http://bergamott.blogspot.hu/2011/08/tanulj-tino-okor-lesz-beloled.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2010/12/ajanlo.html	2

érték: (2 találat, 0 kapcsolódó, 2 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2015/10/a-cim-moderalva.html	háztartásvezetés
http://bergamott.blogspot.hu/2015/09/es-meg-en-vagyok-bunko.html	mindennapok

vallás: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

keresztény: (1 találat, 1 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2011/06/konyvlista-egy-kis-az-ugy-volt-tal.html	5

szabadság: (3 találat, 2 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2011/07/anya-ezt-jegyezd-fel.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2011/06/maganhangzok.html	0

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2011/01/magyar-kultura-napja_3219.html	olvasás

független: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

oktatási rendszer: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

iskolarendszer: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

iskola: (13 találat, 5 kapcsolódó, 3 nem kapcsolódó, 5 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2012/06/az-otthonoktatasrol-	0

iskola.html	
http://bergamott.blogspot.hu/2011/08/kervenyminta.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2012/11/futobolond.html	3
http://bergamott.blogspot.hu/2011/07/kotelezo-olvasmanyok.html	12
http://bergamott.blogspot.hu/2011/06/levizsgaztunk.html	6

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2013/02/busomaszk-kartonbol.html	kézműveskedés
http://bergamott.blogspot.hu/2012/12/karacsonynovella-avagy-kitol-vannak.html	gyermekirodalom
http://bergamott.blogspot.hu/2011/11/katalin-napja-november-25.html	mindennapok

osztály: (15 találat, 8 kapcsolódó, 4 nem kapcsolódó, 3 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2015/08/evzaro-megemlekezes-kisse-formbabonton.html	5
http://bergamott.blogspot.hu/2015/04/rajz-5-osztaly.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2014/07/tollbamondasok-5-osztaly.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2013/06/tollbamondasok-4-osztaly.html	2
http://bergamott.blogspot.hu/2013/03/tortek-lapozo-3-4-osztaly_19.html	7
http://bergamott.blogspot.hu/2013/03/tortek-lapozo-3-4-osztaly.html	7
http://bergamott.blogspot.hu/2012/07/kotelezo-olvasmany-3-osztaly.html	10
http://bergamott.blogspot.hu/2011/05/elso-osztalyos-szojegyzek.html	10

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2012/07/mintha-	mindennapok

tegnap-lelt-volna.html	
http://bergamott.blogspot.hu/2016/03/suliszaj.html	mindennapok
http://bergamott.blogspot.hu/2015/03/ugyeskedd-papirbatik.html	kézműveskedés
http://bergamott.blogspot.hu/2015/02/felszinformak-5-osztaly.html	kézműveskedés

szocializáció: (1 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

továbbtanulás: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

felsőoktatás: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

főiskola: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

egyetem: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

vizsga: (3 találat, 2 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 7 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2012/06/vizsga-ii2.html	7
http://bergamott.blogspot.hu/2011/01/vizsgarol.html	4
http://bergamott.blogspot.hu/2014/06/vizsga-42.html	3
http://bergamott.blogspot.hu/2012/01/vizsga-ii1.html	4
http://bergamott.blogspot.hu/2014/05/mi-az-az-orv.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2013/06/vizsga-32.html	6
http://bergamott.blogspot.hu/2013/01/vizsga-31-tavirat.html	20
http://bergamott.blogspot.hu/2012/05/balettbemutato.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2011/06/nyari-programok.html	0

NEM ELEMZET BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2012/01/ceruzatartopikk-pakk.html	kézműveskedés

értékelés: (1 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

osztályzat: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

jegy: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

magántanuló: (2 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 2 kiszűrve ismétlődés miatt)

tankönyv: (10 találat, 3 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 6 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2015/05/mennyi.html	4
http://bergamott.blogspot.hu/2013/08/ajanlo-lapozaim.html	4
http://bergamott.blogspot.hu/2010/11/szamok.html	6

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2015/03/az-jo-abban.html	mindennapok

munkafüzet: (4 találat, 2 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2011/10/abece-es-beturend.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2010/10/iras.html	2

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2010/11/fonalbaba.html	kézműveskedés

taneszköz: (2 találat, 1 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2010/11/irott-es-nyomtatott-abece.html	11

eszköz: (4 találat, 0 kapcsolódó, 4 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://bergamott.blogspot.hu/2012/10/kotogep.html	kötés
http://bergamott.blogspot.hu/2011/11/fonallas-foglalkozasok.html	kötés
http://bergamott.blogspot.hu/2011/11/kotokerek-hasznalata.html	kötés
http://bergamott.blogspot.hu/2010/11/kotovilla.html	kötés

módszer: (6 találat, 5 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://bergamott.blogspot.hu/2010/11/erdekes-szorzas-iii-gelosia-modszer.html	3
http://bergamott.blogspot.hu/2011/02/geometria-vonalzok-hasznalata-meroleges.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2010/10/erdekes-szorzas.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2014/11/tanulda-kisbiro.html	0
http://bergamott.blogspot.hu/2013/03/hazaszeretet.html	11

világnézet: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

www.otthonsuli.blogspot.hu

Kézi szűrés időpontja: (2016.11.28. 9:40:00-11:30)

otthonoktatás: (2 találat, 2 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://otthonsuli.blogspot.hu/2015/11/az-otthonoktatasi-lehetseges-indokai.html	0
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/03/szocializacio.html	5

otthonoktató: (2 találat, 2 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://otthonsuli.blogspot.hu/2016/09/a-lemez-masik-oldala-meghallgatnad-azt.html	4
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/05/majus-eleje-visszaszamlalas-indul.html	0

oktatás: (2 találat, 2 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma

http://otthonsuli.blogspot.hu/2016/01/otthontanulas-szabad-avagy.html	0
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/09/koltsegek-kontra-oo.html	3

nevelés: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

tanítás: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

tanulás: (8 találat, 5 kapcsolódó, 2 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/06/magantanulo-magantanarnal.html	5
http://otthonsuli.blogspot.hu/2015/01/blog-post.html	2
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/08/indul-tanev.html	2
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/04/moka.html	2
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/06/vizsgara-keszulunk.html	5

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/11/kis-elmelkedes.html	gyereknevelés
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/07/uborkaszazon.html	blogolás

tanár: (3 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 2 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/05/reg-irtam.html	5

pedagógus: (1 találat, 0 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/10/helmut-zopfl-kis-herceg-pedagogusnal.html	gyermekirodalom

érték: (2 találat, 1 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://otthonsuli.blogspot.hu/2016/08/nyaralas-itthon.html	0

vallás: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

keresztény: (1 találat, 1 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/02/betegeskedes.html	0

szabadság: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

független: (1 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

oktatási rendszer: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

iskolarendszer: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

iskola: (16 találat, 9 kapcsolódó, 1 nem kapcsolódó, 6 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://otthonsuli.blogspot.hu/2015/04/szanom-banom.html	5
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/06/vizsgak-utan.html	4
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/10/szureti.html	0
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/10/iskola-ha-beindul.html	3
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/08/viszaszamolas.html	3
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/06/konyvajanko.html	6
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/03/matek.html	0
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/03/igazibol-kezdodik.html	0
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/02/a-kezdetek.html	4

NEM ELEMZETT BEJEGYZÉSEK	Bejegyzés témája
--------------------------	------------------

http://otthonsuli.blogspot.hu/2015/08/ajanlo.html	blogolás
---	----------

osztály: (5 találat, 4 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 1 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://otthonsuli.blogspot.hu/2016/06/ev-vegi-bizonyitvanyaink.html	4
http://otthonsuli.blogspot.hu/2015/01/vizsgak-elott-vizsgak-utan.html	1
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/11/iskolaajanlo.html	0
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/03/matekozni-probaltam.html	1

szocializáció: (2 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 2 kiszűrve ismétlődés miatt)

továbbtanulás: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

felsőoktatás: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

főiskola: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

egyetem: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

vizsga: (8 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 5 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/05/vizsga-elott.html	4
http://otthonsuli.blogspot.hu/2014/02/vizsga.html	0
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/06/vizsga.html	6

értékelés: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

osztályzat: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

jegy: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

magántanuló: (5 találat, 2 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 3 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
-----------------------------------	---------------------

http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/10/ki-hulye-en-vagy-te.html	0
http://otthonsuli.blogspot.hu/2013/09/kervenyezes.html	5

tankönyv: (2 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 2 kiszűrve ismétlődés miatt)

munkafüzet: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

taneszköz: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

eszköz: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

módszer: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

VÁLOGATOTT BEJEGYZÉSEK ELEMZÉSHEZ	Hozzászólások száma
http://otthonsuli.blogspot.hu/search?q=m%C3%B3dszer	0

világnézet: (0 találat, 0 kapcsolódó, 0 nem kapcsolódó, 0 kiszűrve ismétlődés miatt)

A deskriptív kódok kialakításának és az interpretatív kódok változtatásának folyamata

Módosítás időbeli sorszáma	A módosítás típusa (az egyes típusokat eltérő színekkel jelöltem: kategória hozzáadása: zöld ; kategória átnevezése: kék , kategória törlése: lila ; kategória áthelyezése: narancssárga)
1.	Deskriptív kódok hozzáadása: „Otthonoktatói közösségek”, alkategóriaként pedig ezen belül „Konkrét közösségek” és „Interakció otthonoktatók között”
2.	„Otthonoktatás eljárásaira, módszereire vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam egy alkategóriát „Kézműves technikák a tanulás során” névvel
3.	„Otthonoktatás eljárásaira, módszereire vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam egy alkategóriát „Tanulás nyáron” néven
4.	„Otthonoktatás eljárásaira, módszereire vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam három alkategóriát „Tanulás magántanárral”, „Szocializációs közeg”, és „Otthonoktatás az óvoda időszakában” nevekkal
5.	„Tanulóra vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam egy alkategóriát „Tanuló otthonoktatáshoz való hozzáállása” névvel
6.	Hozzáadtam a „Szülőre vonatkozó témák” kategóriát, azon belül pedig hozzáadtam egy alkategóriát „Otthonoktatás szülőre gyakorolt hatása” névvel
7.	„Otthonoktatás eljárásaira, módszereire vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam egy alkategóriát „Tudatosság a gyereknevelésben” névvel
8.	Otthonoktatás eljárásaira, módszereire vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam egy alkategóriát „Óvodai szocializáció” névvel
9.	„Szülőre vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam egy alkategóriát „Szülő nevelési-oktatási intézményekhez való viszonya” névvel
10.	„Szülőre vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam egy alkategóriát „Szülő otthonoktatáshoz való viszonya” névvel
11.	„Külső (társadalmi vagy szűkebb oktatási) környezetre vonatkozó témák”-on

	belül hozzáadtam egy alkategóriát „Iskolakritika” névvel
12.	„Tanulóra vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam egy alkategóriát „Tanuló eredményei” névvel
13.	„Szülőre vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam egy alkategóriát „Pedagógiai végzettség szükségessége” névvel
14.	„Külső (társadalmi vagy szűkebb oktatási) környezetre vonatkozó témák”-on belül hozzáadtam kettő alkategóriát „Iskola véleménye az otthonoktatásról” és „Társadalom véleménye az otthonoktatásról” nevekkel
15.	A következő kategóriát átneveztem „Iskola véleménye az otthonoktatásról”-ról „Iskola viszonyulása az otthonoktatáshoz”-ra
16.	Új kategóriát hoztam létre „Az otthontanuló diákok szocializációjára vonatkozó témák” névvel
17.	„Óvodai szocializáció” és „Szocializációs közegek” alkategóriákat áthelyeztem „Az otthontanuló diákok szocializációjára vonatkozó témák” kategóriába
18.	Töröltem „Vallásosság általában” alkategóriát, mivel nem találtam hozzá releváns adatot
19.	Áthelyeztem az „Otthonoktatói közösségek” kategóriát alkategóriákkal együtt „Az otthontanuló diákok szocializációjára vonatkozó témák” kategóriába
20.	Áthelyeztem a „Társadalom viszonyulása az otthonoktatáshoz” alkategóriát az „Általában társadalmi környezet” kategória alá
21.	Átneveztem az „Oktatási rendszer, iskolarendszer témái, iskolai szocializáció kérdései általában” kategóriát „Iskolai szocializáció”-ra és áthelyeztem „Az otthontanuló diákok szocializációjára vonatkozó témák” kategória alá
22.	Átneveztem a „Törvényekhez való viszonyulás” alkategóriát „Szülő törvényekhez való viszonyulása”-ra és áthelyeztem a „Szülőre vonatkozó témák” kategóriába
23.	Áthelyeztem az „Iskolakritika” alkategóriát „Szülő nevelési-oktatási intézményekhez való viszonya” kategória alá

24.	Átneveztem a „Szülő otthonoktatáshoz való viszonya” alkategóriát „Szülő otthonoktatáshoz való viszonyulása”-ra
25.	Áthelyeztem a „Világnézeti nevelés módszerei” alkategóriát az „Értékekre vonatkozó témák” kategória alá
26.	Töröltem az „Általában társadalmi környezet” alkategóriát releváns tartalom hiányában
27.	Töröltem az „Iskolakritika” alkategóriát, mivel átfedést véltem felfedezni a „Szülő nevelési-oktatási intézményekhez való viszonyulása” alkategóriával (a hozzárendelt szövegrészleteket is áthelyeztem)
28.	Töröltem az „Interakció otthonoktatók között” és a „Konkrét közösségek” alkategóriákat, mert tartalmukat érdekesebbnek tartottam hozzárendelni az „Otthonoktatói közösségek” alkategóriához
29.	Átneveztem a „Világnézeti nevelés” alkategóriát „Világnézeti nevelés módszerei” alkategóriának